

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU9

Övergripande skolfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om övergripande skolfrågor, bl.a. med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående utredningar och aviserade och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, skolvalet, fristående skolor, tillsyn, it i skolan och särskilda undervisningsformer.

I betänkandet finns 51 reservationer (S, SD, V, C, MP) och tre särskilda yttranden (SD, V, C).

Behandlade förslag

135 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning.....	10
Utskottets överväganden.....	11
Åtgärder för att höja kunskapsresultaten	11
Utskottets ställningstagande.....	20
Ansvars- och resursfördelningen	22
Utskottets ställningstagande.....	28
Skolval.....	29
Utskottets ställningstagande.....	35
Fristående skolor	36
Utskottets ställningstagande.....	46
Tillsyn	49
Utskottets ställningstagande.....	53
It i skolan.....	54
Utskottets ställningstagande.....	57
Särskilda undervisningsformer	58
Utskottets ställningstagande.....	61
Motioner som bereds förenklat.....	62
Utskottets ställningstagande.....	62
Reservationer	63
1. Jämlig och likvärdig skola, punkt 1 (S, MP)	63
2. Jämlig och likvärdig skola, punkt 1 (V)	64
3. Jämlig och likvärdig skola, punkt 1 (C).....	65
4. En mer likvärdig gymnasieskola, punkt 2 (S).....	66
5. Mer jämlikhet och ökad kvalitet i skolan, punkt 3 (MP)	66
6. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (S)	67
7. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (SD)	68
8. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (C).....	69
9. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (MP).....	70
10. Skolplikt, punkt 5 (S)	71
11. Skolplikt, punkt 5 (MP).....	72
12. Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar, punkt 6 (S)	72
13. Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar, punkt 6 (SD)	73
14. Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar, punkt 6 (MP).....	74
15. Ansvarsfördelningen, punkt 7 (V)	74
16. Resursfördelningen, punkt 8 (S).....	76
17. Resursfördelningen, punkt 8 (V)	77
18. Resursfördelningen, punkt 8 (C).....	78
19. Resursfördelningen, punkt 8 (MP)	79
20. Små skolor, punkt 9 (C).....	80
21. Små skolor, punkt 9 (MP).....	80
22. Avgifter i skolan, punkt 10 (S)	81
23. Avgifter i skolan, punkt 10 (V).....	82
24. Avgifter i skolan, punkt 10 (MP).....	83
25. Förutsättningar för skolval, punkt 11 (V)	83
26. Gemensamt skolvalssystem, punkt 12 (S, V, MP).....	84
27. Gemensamt skolvalssystem, punkt 12 (C).....	85

28. Allsidig social sammansättning av elever, punkt 13 (S).....	85
29. Förbud mot kötid som urvalsgrund, punkt 14 (S, V, C, MP).....	86
30. Skolskjuts, punkt 15 (V).....	86
31. Skolskjuts, punkt 15 (C).....	87
32. Etablering av fristående skolor, punkt 16 (S).....	88
33. Etablering av fristående skolor, punkt 16 (V).....	89
34. Etablering av fristående skolor, punkt 16 (C).....	89
35. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 17 (S).....	90
36. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 17 (V).....	92
37. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 17 (MP).....	93
38. Förbud mot vinstuttag, punkt 18 (S, V, MP).....	94
39. Förbud mot vinstuttag, punkt 18 (C).....	95
40. Vinstjakten, punkt 19 (S).....	96
41. Vinstjakten, punkt 19 (V).....	97
42. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 20 (S).....	97
43. Offentlighetsprincipen i fristående skolor, punkt 21 (S, V, C, MP).....	98
44. Ansvar för tillsynen, punkt 22 (V).....	99
45. Ansvar för tillsynen, punkt 22 (C).....	100
46. Skolinspektionens sanktionsmöjligheter, punkt 23 (V).....	100
47. Skolinspektionens sanktionsmöjligheter, punkt 23 (C).....	101
48. It i skolan, punkt 24 (SD).....	102
49. It i skolan, punkt 24 (C).....	103
50. It i skolan, punkt 24 (MP).....	104
51. Särskilda undervisningsformer, punkt 25 (C).....	104
Särskilda yttranden.....	106
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 26 (SD).....	106
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 26 (V).....	106
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 26 (C).....	106
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	107
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24.....	107
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet.....	120

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

1. Jämlik och likvärdig skola

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 10 och 23,

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 16, 45 och 46.

Reservation 1 (S, MP)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

2. En mer likvärdig gymnasieskola

Riksdagen avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 15.

Reservation 4 (S)

3. Mer jämlikhet och ökad kvalitet i skolan

Riksdagen avslår motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 1 och 9.

Reservation 5 (MP)

4. Kunskapsutveckling och kunskapsmål

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,

2023/24:853 av Ulrika Heindorff (M),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 37,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 15 och 17,

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 37 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 36.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (MP)

5. Skolplikt

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 40.

Reservation 10 (S)

*Reservation 11 (MP)***6. Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 10 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 22.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (MP)

*Ansvars- och resursfördelningen***7. Ansvarsfördelningen**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13 och

2023/24:993 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 10.

Reservation 15 (V)

8. Resursfördelningen

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6 och 7,

2023/24:1007 av Gunilla Carlsson och Dzenan Cisija (båda S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 2,

2023/24:1551 av Åsa Eriksson och Eva Lindh (båda S),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 5,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 11, 13 och 14

samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 16 (S)

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (C)

Reservation 19 (MP)

9. Små skolor

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 33 och

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 47 och 48.

Reservation 20 (C)

Reservation 21 (MP)

10. Avgifter i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:781 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14,

2023/24:1316 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),

2023/24:1575 av Mattias Vepsä (S) yrkande 2,
 2023/24:1931 av Amalia Rud Pedersen och Dzenan Cisija (båda S),
 2023/24:1946 av Yasmine Bladelius (S) och
 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 32.

Reservation 22 (S)

Reservation 23 (V)

Reservation 24 (MP)

Skolval

11. Förutsättningar för skolval

Riksdagen avslår motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 3 och 4.

Reservation 25 (V)

12. Gemensamt skolvalssystem

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 26 (S, V, MP)

Reservation 27 (C)

13. Allsidig social sammansättning av elever

Riksdagen avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 13.

Reservation 28 (S)

14. Förbud mot kötid som urvalsgrund

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 11,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 29 (S, V, C, MP)

15. Skolskjuts

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15,

2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkande 2,

2023/24:1985 av Magnus Manhammar (S),

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 33 och

2023/24:2712 av Julia Kronlid (SD).

Reservation 30 (V)

Reservation 31 (C)

*Fristående skolor***16. Etablering av fristående skolor**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:815 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,

2023/24:1027 av Adrian Magnusson (S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 1,

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 4,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 42 och 44 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 32 (S)

Reservation 33 (V)

Reservation 34 (C)

17. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 8,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 3 och 8 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 8, 9 och 11.

Reservation 35 (S)

Reservation 36 (V)

Reservation 37 (MP)

18. Förbud mot vinstuttag

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1046 av Azra Muranovic m.fl. (S),

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 1,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 6,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 40 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 38 (S, V, MP)

Reservation 39 (C)

19. Vinstjakten

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 50.

Reservation 40 (S)

Reservation 41 (V)

20. Skolor med konfessionell inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1073 av Anna Wallentheim (S),

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 2 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 42 (S)

21. Offentlighetsprincipen i fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 4,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 37 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 43 (S, V, C, MP)

Tillsyn

22. Ansvar för tillsynen

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:463 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 4 och

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 33 och 39.

Reservation 44 (V)

Reservation 45 (C)

23. Skolinspektionens sanktionsmöjligheter

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 41 och 43
samt

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 46 (V)

Reservation 47 (C)

Övriga frågor

24. It i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4,

2023/24:1493 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 22,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 49 och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8.

Reservation 48 (SD)

Reservation 49 (C)

Reservation 50 (MP)

25. Särskilda undervisningsformer

Riksdagen avslår motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 22, 45 och 46.

Reservation 51 (C)

26. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 9 april 2024

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Noria Manouchi (M), Jörgen Grubb (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V), Mathias Bengtsson (KD), Anders Ådahl (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 135 motionsyrkanden om övergripande frågor om skolväsendet från allmänna motionstiden 2023/24. Av dessa bereds 32 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2. Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen inom skolväsendet, skolval, fristående skolor, tillsyn, it i skolan och särskilda undervisningsformer.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning – inklusive utbildning i svenska för invandrare (sfi) – samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och fritidshemmet. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och skolhuvudmän.

I det här betänkandet behandlar utskottet främst övergripande frågor om skolväsendet. Under våren 2024 behandlar utskottet även motionsyrkanden om frågor inom skolväsendet i två andra betänkanden: 2023/24:UbU10 Grundläggande om utbildning och 2023/24:UbU11 Lärare och elever.

Utskottets överväganden

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en jämlik och likvärdig skola, kunskapsutveckling och kunskapsmål, skolplikt och skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar.

Jämför reservation 1 (S, MP), 2 (V), 3 (C), 4 (S), 5 (MP), 6 (S), 7 (SD), 8 (C), 9 (MP), 10 (S), 11 (MP), 12 (S), 13 (SD) och 14 (MP).

Motionerna

Jämlik och likvärdig skola

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 15 anser motionärerna att det behövs ett ökat statligt ansvar för en mer likvärdig gymnasieskola och att medel för ökad likvärdighet på sikt också bör omfatta gymnasieskolan. Motionärerna anser att resurserna i ökad utsträckning ska fördelas efter elevernas behov och framhåller att gymnasieskolans resurser i dag i princip saknar socioekonomisk viktning.

I yrkande 16 föreslår motionärerna att Skolverket ska få ett uppdrag att fortsätta utveckla kvalitetsdialogerna med fler regionala kontor runt om i landet. Den statliga närvaron behöver enligt motionärerna öka regionalt så att skolor och huvudmän ska kunna stödjas bättre och goda arbetsmetoder spridas mer systematiskt.

I yrkande 45 begärs att regeringen ska säkerställa att kunskapsbidraget, tidigare kallat likvärdighetsbidraget, ska fortsätta att ha en fördelningsprofil som syftar till att öka skolans likvärdighet. Motionärerna framhåller att Statskontorets utvärdering av likvärdighetsbidraget 2021 visar att det har haft avsedd effekt och i stor utsträckning lett till mer resurser där behoven är som störst och satsningar på mer och bättre utbildad personal i skolorna.

I yrkande 46 vill motionärerna säkerställa att alla elever får rätt stöd i rätt tid genom att rikta mer resurser mot tidiga insatser. Enligt motionärerna ska alla skolor kunna erbjuda det stöd som behövs, exempelvis i mindre undervisningsgrupper. För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser ska mer resurser inom likvärdighetsbidraget riktas mot lägre årskurser så att de som behöver extra stöd verkligen får det.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 anser motionärerna att det bör utredas om det är möjligt att införa ett tak för klassernas storlek så att läraren får en rimlig chans att hjälpa och stödja varje elev utifrån elevens egna förutsättningar. Klasstorlek är enligt motionärerna en fråga om en likvärdig utbildning i hela landet.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 10 anför motionärerna att Skolverket ska få i uppdrag att kartlägga hur läsåret i grundskolan kan förändras. En förutsättning för en likvärdig skola är enligt motionärerna att alla elever ges tillräcklig tid för lärande. Studier visar att det långa sommarlovet gör att eleverna tappar i kunskaper, särskilt läsförståelse.

I yrkande 23 vill motionärerna att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att kartlägga klasstorlekar. Studier visar enligt motionärerna att storleken på klassen spelar roll för undervisningen och resultaten. Att minska klasstorlekarna skulle sannolikt stärka förutsättningarna för trygghet och studiero i skolan.

I kommittémotion 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 framhåller motionärerna att en jämlik skola ger alla elever bättre förutsättningar att lyckas och är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och brottslighet.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 vill motionärerna att mer görs för att öka jämlikheten och bryta segregationen i skolan. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att den ska jämna ut skillnader i barns och elevers bakgrund, anför motionärerna.

I yrkande 9 anser motionärerna att ett sätt för staten att ta större ansvar för likvärdig utbildning i hela landet är att se till att skolhuvudmännen får stöd för det. Alla skolor ska vara bra skolor, och det kräver ett systematiskt kvalitetsarbete, t.ex. med kvalitetsdialoger och särskilda insatser som Samverkan för bästa skola.

Kunskapsutveckling och kunskapsmål

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 36 anser motionärerna att det behövs ett tydligare uppdrag till myndigheter för att se över vilka insatser som kan göras för att höja pojkars skolresultat och minska stress och psykisk ohälsa bland flickor. Det behövs ökad kunskap om varför det ser ut så och på vilka sätt pojkars resultat kan höjas.

I motion 2023/24:853 av Ulrika Heindorff (M) vill motionären att man ser över möjligheten att utöka ämnet idrott och hälsa i grundskolan och på gymnasiet.

I kommittémotion 2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7 föreslår motionärerna att regeringen överväger en ordning där elever ska ha erhållit kunskaper att klara nästa årskurs innan de fortsätter till nästa klass. Målsättningen ska enligt motionärerna vara att betydligt fler elever lämnar grundskolan med godkända betyg.

I kommittémotion 2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 anför motionärerna att regeringen bör överväga att tillsätta en utredning som utvärderar enhetsskolan. Skolöverstyrelsens utvärdering visade enligt motionärerna att enhetsskolans resultat var mycket sämre än realskolans, men trots detta fattade riksdagen beslutet att enhetsskolan, eller grundskolan, skulle ersätta alla tidigare skolformer.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 15 vill motionärerna att alla elever i grund- och gymnasieskolan ska mötas av höga förväntningar. Såväl högpresterande som lågpresterande elever och alla andra elever förtjänar enligt motionärerna att mötas av vuxna som utmanar dem att nå sin fulla potential.

I yrkande 17 anser motionärerna att det finns ett behov av att införa kontinuerliga digitala kunskapsmätningar i skolan som stöd för bedömning av elevernas progression. Det behövs ett komplement till internationella kunskapsmätningar såsom Pisa, Pirls och Timss i form av nationella kunskapsmätningar, så att utvecklingen i svensk skola kan följas mer löpande.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 37 vill motionärerna att alla barn, oavsett kön och könsidentitet, ska mötas med höga förväntningar och erbjudas möjligheter att utvecklas i sina studier. Förskola och skola har ett kompensatoriskt uppdrag som är fastställt i lag och ska utföras, anför motionärerna.

I kommittémotion 2023/24:2664 Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 37 anser motionärerna att pojkar och flickor ska mötas med samma höga förväntningar i skolan och erbjudas samma möjligheter att utvecklas och lyckas i sina studier. Motionärerna framhåller att uppdelningen i tydliga könsroller börjar redan i förskolan och skolan och att flickor fostras till att vara duktiga medan pojkarna halkar efter i skolan.

Skolplikt

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 40 begär motionärerna att det tillsätts en utredning om hur skolplikten kan förlängas och gymnasieskolan bli obligatorisk. Att skolplikten upphör efter grundskolan innebär en signal till unga att de inte behöver utbilda sig och att samhällets möjligheter att fånga upp unga drastiskt försämras.

I kommittémotion 2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21 anser motionärerna att grundskoleutbildningen ska vara obligatorisk för asylsökande barn, barn som saknar uppehållstillstånd och barn med tillfälligt uppehållstillstånd. Genom skolplikt skapar man enligt motionärerna en tydlig förbindelse mellan barn och samhälle och minimerar risken för att barnen faller mellan stolarna.

Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 22 anser motionärerna att mer behöver göras för att skolorna med allra tuffast förutsättningar får fler lärare och mindre klasser. Genom två lärare i klassrummet eller betydligt minskade klasser skulle varje elev enligt motionärerna få mer tid med skickliga lärare och det blir högre kvalitet i undervisningen, mindre stök och mer kontinuitet i undervisningen.

I kommittémotion 2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17 önskar motionärerna att regeringen i sitt arbete överväger riktade insatser mot

skolor i utsatta områden. Dessa insatser ska enligt motionärerna utgöras av bl.a. disciplin, införda regler och normer som bygger på svensk tradition och svenska värderingar, tydligt kunskapsfokus där svenska utgör förstaspråk och talas i alla klassrum (bortsett från när det är språkundervisning) och korridorer, höga förväntningar på uppförande och akademiska prestationer.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 10 vill motionärerna motverka skelsegregationen. Motionärerna framhåller att en av den svenska skolans största utmaningar enligt den internationella PISA-mätningen och OECD:s analyser är skelsegregationen som leder till att alla barn inte får samma chans till en bra utbildning.

Gällande rätt

Grundläggande bestämmelser om utbildningen

I 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) sägs att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Vidare ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I 1 kap. 5 § skollagen finns vissa grundläggande bestämmelser om hur utbildningen ska utformas för att de övergripande målen ska nås. I paragrafen sägs att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare sägs att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Enligt 1 kap. 8 § skollagen ska alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen. Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

Bestämmelser om barns och elevers utveckling mot målen

I 3 kap. skollagen finns det bestämmelser om barns och elevers utveckling mot målen. I 3 kap. 2 § skollagen finns en bestämmelse om barnens och elevernas lärande och personliga utveckling. I bestämmelsen sägs att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt

utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I 3 kap. skollagen finns även bestämmelser om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. För att kunna göra en särskild bedömning av elevernas kunskapsutveckling finns det bestämmelser om att det ska användas nationella kartläggningmaterial i förskoleklassen och obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1 (4–4 b §§). Vidare finns det bestämmelser om stöd i form av extra anpassningar (5 §) och om särskilt stöd enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (11 §§). Bestämmelser i skollagen om en garanti för tidiga stödinsatser inom anpassade grundskolan i svenska, svenska som andraspråk och matematik införs den 1 juli 2024 (prop. 2021/22:162, bet. 2021/22:UbU27, rskr. 2021/22:429).

Timplanen

Bestämmelser om stadiindelade timplaner för grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan och specialskolan finns i bilagorna 1–4 till skolförordningen. Höstterminen 2019 infördes ändringar i timplanen för grundskolan i skolförordningens bilaga 1 som innebär att eleverna fick ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik och ytterligare 100 timmar undervisningstid i ämnet idrott och hälsa.

I gymnasieskolan anges omfattningen av studierna på nationella program i gymnasiepoäng. Utbildningens omfattning framgår av en poängplan i bilaga 2 till skollagen. I de nationella programmen ingår idrott och hälsa med minst 100 gymnasiepoäng. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om poängplanen (16 kap. 18–20 §§ skollagen).

Skolplikt

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Med bosatt i landet avses enligt 29 kap. 2 § första stycket skollagen den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481). Huvudregeln är att barn ska börja fullgöra sin skolplikt i förskoleklassen. Efter förskoleklassen fullgörs skolplikten i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan. I vissa fall kan ett barn fullgöra skolplikten i en internationell skola.

Skolplikt gäller dock inte barn som varaktigt vistas utomlands eller vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet ska gå i skola. Skolplikt gäller inte heller bl.a. asylsökande barn som inte vistas på

någon förläggning och som bor med en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd, personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd eller personer som vistas i Sverige utan stöd av myndighetsbeslut eller författning. Dessa barn och ungdomar har inte skolplikt men har samma rätt till utbildning som skolpliktiga barn (se 7 kap. 2 och 4 §§, 9 kap. 2 §, 29 kap. 2 § skollagen samt prop. 2009/10:165 s. 698).

Skolplikten inträder höstterminen det kalenderår då barnet fyller sex år. Om det finns särskilda skäl får barnet börja fullgöra sin skolplikt först höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år (7 kap. 10 § skollagen).

Läroplaner

I 1 kap. 11 § skollagen sägs att det för varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) finns det formuleringar i de inledande delarna som handlar om bl.a. grundläggande värden, om en likvärdig utbildning, om skolans uppdrag och om andra delar av skolans värdegrundsarbete. I läroplanen sägs att en likvärdig utbildning inte innebär att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Nya kurs- och ämnesplaner

I augusti 2020 beslutade regeringen om reviderade kursplaner för grundskolan och vissa ämnesplaner för gymnasieskolan med mer fokus på kunskap och bildning. Kurs- och ämnesplanerna ska vara ett bättre arbetsverktyg för lärarna. Med ändringarna betonas faktakunskap mer, särskilt för yngre elever, och kraven på analys ökar med stigande ålder. Kunskapskraven blir mindre detaljerade och omfångsrika och därmed lättare för lärarna att använda. Dessutom skiljer sig innehållet tydligare mellan stadier och mellan kurser. Reformen Gy25 handlar om införandet av ämnesbetyg men också om förändringar i ämnesplaner, programstrukturer, examensmål och program mål.

De skolformer som berörs av förändringarna är gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Regeringen fattade beslut om de gymnasiegemensamma ämnena i gymnasieskolan och för komvux på gymnasial nivå i december 2023. Skolverket beslutar om resterande ämnesplaner under våren 2024. Ämnesplanerna är de första att bli beslutade i Gy25 som bl.a. innebär att ämnesbetyg ersätter kursbetyg den 1 juli 2025. De nio ämnena som nu är beslutade är alla gymnasiegemensamma ämnen, vilket innebär att elever på alla program läser dessa. De gymnasiegemensamma ämnena är engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap, svenska och svenska som andraspråk.

Bakgrund och pågående arbete

Jämlik och likvärdig skola

Kunskapsbidraget

I budgetpropositionen för 2024 föreslog regeringen ett byte av namn på det s.k. likvärdighetsbidraget till kunskapsbidraget för att tydliggöra att skolans fokus ska vara på stärkt kunskapsutveckling. Bidraget ryms inom anslaget 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling* som får användas för utgifter för statsbidrag som syftar till att stärka kunskapsutvecklingen i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. Regeringen föreslog även att kunskapsbidraget skulle förstärkas med 850 000 000 kronor 2024 och omfatta totalt 7 478 000 000 kronor. För 2025 och 2026 beräknades anslaget öka med 800 000 000 kronor respektive 820 000 000 kronor.

När det gäller förstärkningen av stödet till kunskapsutveckling framhöll regeringen att skolans viktigaste uppdrag är att förmedla kunskap. För att Sverige återigen ska upprätta en stark kunskapsskola behövs enligt regeringen utökade insatser som stärker kunskapsutvecklingen inom förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. Regeringen framhöll även att ett stöd för kunskapsutveckling kan vara särskilt positivt för gruppen pojkar som har lägre kunskapsresultat än gruppen flickor. Vidare ansåg regeringen att skolor ska få bättre förutsättningar att sätta in tidiga stödinsatser och att det är viktigt för att ge de elever som behöver det extra stöd, och även för att alla elever ska bli utmanade i sitt lärande (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16, bet. 2023/24:UbU1, rskr. 2023/24:103). Bestämmelser om vilka förutsättningar som gäller för statsbidraget finns i förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

Regionala kvalitetsdialoger

I september 2021 fick Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolforskningsinstitutet ett uppdrag om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2021/03837). Inom ramen för uppdraget skulle Skolverket i dialog med de övriga myndigheterna föreslå nationella

målsättningar, delmål och indikatorer samt framgångsfaktorer för effektiv skolutveckling. Uppdraget innebar även att erbjuda skolhuvudmännen återkommande kvalitetsdialoger och att Skolverket skulle inrätta flera nya kontor och därigenom åstadkomma större spridning och närvaro i landet.

I april 2023 ändrade regeringen uppdraget om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2021/03837). Enligt uppdraget ska Skolverket och SPSM avgöra när och hur ofta de gemensamt ska erbjuda och genomföra kvalitetsdialoger med huvudmännen inom skolväsendet. De tidsintervaller för erbjudande om och genomförande av dialoger som anges i uppdraget ska därmed inte längre gälla. Skolverket ska även fortsättningsvis vara samordnande myndighet för kvalitetsdialogerna. Skolverket och SPSM ska föra en löpande dialog med Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om hur arbetet med dialogerna fortskrider. Myndigheterna ska redovisa erfarenheterna av arbetet med kvalitetsdialogerna till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 oktober 2025 (U2023/01278).

Kunskapsutveckling och kunskapsmål

Bättre anpassad undervisningstid

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att elevens val tas bort i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Ändringarna syftar till att frigöra undervisningstid till ämnen som behöver mer undervisningstid och därmed skapa bättre förutsättningar för alla elever att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Av regeringens proposition 2023/24:20 Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan, specialskolan och sameskolan framgår det att elevens val kan ta stora resurser i anspråk utan att ge särskilt goda resultat och att tiden från elevens val kan användas bättre. Regeringen bedömde att ett borttagande av elevens val och en omfördelning av den undervisningstid som frigörs till ämnen där det behövs mer tid kan förbättra förutsättningarna för elevers lärande, öka likvärdigheten i utbildningen och förbättra elevernas kunskapsresultat. De nya reglerna träder i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas höstterminen 2024 (prop. 2023/24:20, bet. 2023/24:UbU5, rskr. 2023/24:106).

En tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna

Regeringen har tillsatt en ny utredning som ska se över läroplanerna. En särskild utredare ska föreslå ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet i syfte att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling (dir. 2023:173). Detta ska uppnås genom en tydlig kunskapsinriktning med fokus på fakta och ämneskunskaper och bättre anpassning efter barns kognitiva utveckling och skilda förutsättningar. Utredaren ska bl.a. lämna förslag

- som stärker betydelsen av faktakunskaper och andra grundläggande ämneskunskaper

- på hur progressionen mellan årskurser bättre kan anpassas efter barns kognitiva utveckling
- på hur läroplanerna bättre kan anpassas till olika elevgruppers kognitiva förutsättningar att nå betygskriterierna, särskilt för betyget E
- på hur de praktiskt-estetiska ämnena ska inriktas på praktiska färdigheter och förmågor i relation till teoretiska kunskaper
- på hur de inledande delarna (del 1 och 2) i läroplanerna bör ändras.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2025.

Uppdrag till Skolverket för att öka möjligheterna att följa elevers kunskapsutveckling

Regeringen har i Skolverkets regleringsbrev för 2024 gett myndigheten i uppdrag att ta fram en plan för utveckling av kartläggningsmaterial och bedömningsstöd i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. I uppdraget ingår att analysera hur de obligatoriska kartläggningsmaterialen i förskoleklassen och bedömningsstöden i årskurs 1 kan utvecklas. Syftet är att utifrån behov ge en bättre bild av elevens kunskaper och av vilka arbetssätt som kan användas för att ge eleven rätt stöd i rätt tid. Skolverket ska även analysera hur elevers tidiga kunskapsutveckling bättre kan följas på såväl lokal som nationell nivå, t.ex. genom ny statistikinsamling. I uppdraget ingår även att se över kartläggningsmaterialet för bedömning av nyanlända elevers kunskaper och organiseringen av kartläggningen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 november 2024 (U2023/02553, U2023/02810, U2023/02982 m.fl.).

Förslag om nationella kunskapsmätningar

I Betygsutredningens betänkande Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43) berörs frågan om nationella kunskapsmätningar. Det framgår att en tidigare utredning om nationella prov i sitt betänkande (SOU 2016:25) föreslog ett system för nationell kunskapsutvärdering vars syfte skulle vara att ge information om kunskapsutvecklingen på nationell nivå över tid. Det framgick av det betänkandet att de nationella provens utformning gör att den information de ger inte kan jämföras över tid. Utredningen om nationella prov föreslog därför en försöksverksamhet med ett nytt system för trendmätning. I Skolkommissionens slutbetänkande (SOU 2017:35) framfördes att det är angeläget att prioritera förslaget från utredningen om nationella prov om att utveckla bl.a. kunskapsutvärderingar, eftersom detta kan öka likvärdigheten för eleverna. Regeringen har inte gått vidare med förslaget om ett system för nationell kunskapsutvärdering (SOU 2020:43 s. 601 f.).

Skolor med socioekonomiska utmaningar

I budgetpropositionen för 2024 anser regeringen att det behövs en bättre arbetsmiljö och bättre arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska

utmaningar. Insatser för att göra lärarrollen mer attraktiv på de mest krävande skolorna är enligt regeringen viktiga för att huvudmännen ska kunna rekrytera och behålla erfarna lärare. Det kan bl.a. handla om att stärka skolors trygghet och arbetsro. Genom att möjliggöra mer attraktiva arbetsförhållanden för lärare på skolor med särskilt svåra förutsättningar ges eleverna bättre möjligheter att nå målen för utbildningen. I områden med socioekonomiska utmaningar spelar skolan en avgörande roll för att förebygga kriminalitet och ge barn och ungdomar möjlighet att växa. Regeringen föreslog därför att medel avsattes för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar. För ändamålet ökades anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 165 000 000 kronor för 2024 och beräknades öka med motsvarande belopp för 2025 och 2026. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16, bet. 2023/24:UbU1, rskr. 2023/24:103).

Utskottets ställningstagande

Få saker är så viktiga för Sveriges framtid som skolan. Alla elever ska ges förutsättningar att nå målen i skolan. Mycket fungerar bra i svensk förskola och skola, men mycket kan enligt utskottet bli bättre. Enligt utskottets mening ska eleverna alltid möta en verksamhet som har deras kunskapsutveckling i fokus och där resurserna är fördelade efter förutsättningar och behov. Det här är en utbildningspolitisk inriktning som är bra för alla och framför allt bra för de barn och elever som har störst utmaningar i skolan.

Jämlik och likvärdig skola

När det gäller yrkanden om en jämlik och likvärdig skola vill utskottet inledningsvis hänvisa till skollagens bestämmelser om att barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin utveckling för att utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Utskottet vill även lyfta fram de formuleringar som finns i läroplanerna om att en likvärdig utbildning inte innebär att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov, att det finns olika vägar att nå målet och att skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Utskottet hänvisar också till regeringens uppdrag om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet till Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Myndigheterna ska enligt uppdraget gemensamt erbjuda och genomföra kvalitetsdialoger med huvudmännen inom skolväsendet och ska redovisa erfarenheterna av arbetet med kvalitetsdialogerna till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 oktober 2025 (U2023/01278). I frågan om att storleken på klasserna har betydelse för en likvärdig utbildning och att klasstorlekarna bör kartläggas kan

utskottet konstatera att det inte finns någon reglering om detta. Utskottet ser inga skäl för att föreslå någon åtgärd i frågan.

När det gäller frågan om det som tidigare kallades likvärdighetsbidraget och att det fortfarande ska ha som syfte att öka skolans likvärdighet vill utskottet framhålla att regeringen har bytt namn på detta bidrag till kunskapsbidraget för att tydliggöra att skolans fokus ska vara på stärkt kunskapsutveckling. Statsbidraget har förstärkts med 850 miljoner kronor för 2024 för anslaget 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling*. Statsbidraget betalas ut till kommunala och enskilda huvudmän för förskoleklassen och grundskolan. Utskottet kan konstatera att statsbidragets förordning dock inte har ändrats utan att villkoren för anslaget 1:15 är att Skolverket enligt myndighetens regleringsbrev för 2024 ska använda anslagsposten för utgifter i enlighet med förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2023/24:990 (V) yrkande 17, 2023/24:2451 (MP) yrkandena 1 och 9, 2023/24:2482 (C) yrkandena 10 och 23, 2023/24:2489 (C) yrkande 1 och 2023/24:2687 (S) yrkandena 15, 16, 45 och 46.

Kunskapsutveckling och kunskapsmål

Utskottet kan konstatera att flertalet yrkanden har olika förslag på hur man kan höja kunskapsresultaten i skolan. Många elever lämnar i dag skolan utan tillräckliga kunskaper. Utskottet ser därför positivt på regeringens förstärkning av stödet till kunskapsutveckling. Utskottet vill lyfta fram att stödet kan vara särskilt positivt för gruppen pojkar som har lägre kunskapsresultat än gruppen flickor och att skolor med hjälp av stödet kan få bättre förutsättningar att sätta in tidiga stödinsatser och även bättre förutsättningar för att alla elever ska bli utmanade i sitt lärande.

Utskottet vill även framhålla lagändringen som träder i kraft den 1 juli 2024 om att ta bort elevens val för att frigöra undervisningstid till ämnen där det behövs mer tid, vilket kan förbättra förutsättningarna för elevers lärande, öka likvärdigheten i utbildningen och förbättra elevernas kunskapsresultat (prop. 2023/24:20, bet. 2023/24:UbU5, rskr. 2023/24:106). Vidare vill utskottet lyfta fram Läroplansutredningen som har ett uppdrag att föreslå ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet i syfte att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling (dir. 2023:173), att det sedan 2020 är mer fokus på kunskap i kurs- och ämnesplanerna samt uppdraget till Skolverket för att öka möjligheterna att följa elevers kunskapsutveckling (U2023/02553 m.fl.). Utskottet ser inte skäl att föregripa det arbete som pågår.

När det sedan gäller frågan om nationella kunskapsmätningar vill utskottet hänvisa till att frågan har utretts tidigare och varit föremål för överväganden, bl.a. av Utredningen om nationella prov (SOU 2016:25) och av Betygsutredningen (SOU 2020:43). När det gäller yrkanden med förslag om

förändringar i regelverket om skolplikt och ämnena idrott och hälsa vill utskottet hänvisa till att det regelverk som gäller nu är väl avvägt.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2023/24:367 (SD) yrkande 7, 2023/24:370 (SD) yrkande 12, 2023/24:853 (M), 2023/24:2451 (MP) yrkande 37, 2023/24:2452 (MP) yrkande 21, 2023/24:2482 (C) yrkandena 15 och 17, 2023/24:2664 (MP) yrkande 37 och 2023/24:2687 (S) yrkandena 36 och 40.

Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar

När det gäller yrkanden om att det behöver göras fler insatser i fråga om skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar vill utskottet lyfta fram vikten av insatser för att göra lärarrollen mer attraktiv på de mest krävande skolorna. Genom att möjliggöra mer attraktiva arbetsförhållanden för lärare på skolor med särskilt svåra förutsättningar ges eleverna bättre möjligheter att nå målen för utbildningen. Utskottet är därför positivt till att det har avsatts särskilda medel för ändamålet på anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16, bet. 2023/24:UbU1, rskr. 2023/24:103).

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:367 (SD) yrkande 17, 2023/24:2451 (MP) yrkande 10 och 2023/24:2687 (S) yrkande 22.

Ansvars- och resursfördelningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvars- och resursfördelningen, små skolor och avgifter i skolan.

Jämför reservation 15 (V), 16 (S), 17 (V), 18 (C), 19 (MP), 20 (C), 21 (MP), 22 (S), 23 (V) och 24 (MP).

Motionerna

Ansvarsfördelningen

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13 begärs att det ska tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska kunna överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar. Med en tydlig statlig finansiering och resursfördelning som utgår ifrån behoven kan enligt motionärerna de ekonomiska resurserna prioriteras och fördelas till de insatser som spelar störst roll för elevernas kunskapsutveckling.

I kommittémotion 2023/24:993 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 10 anser motionärerna att regeringen bör utreda möjligheten att flytta ansvaret för

Sameskolstyrelsen till Sametinget. Enligt motionärerna skulle en sådan överflyttning förbättra förutsättningarna för samisk utbildning och den största fördelen skulle vara en tydligare styrning.

Resursfördelningen

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2 vill motionärerna att regeringen utan dröjsmål utifrån befintliga beredningsunderlag ska lägga fram förslag för att skolpengen ska sluta överkompensera friskolor. Motionärerna föreslår att skolpengssystemet görs om så att de kommunala skolorna kompenseras för det större lagstadgade ansvar som de har och att större hänsyn ska tas till skolornas fasta kostnader.

I motion 2023/24:1007 av Gunilla Carlsson och Dzenan Cisija (båda S) vill motionärerna att man utreder och ser över utbetalningar till fristående skolverksamheter.

I motion 2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 2 föreslås att överkompensationen till friskolor i skolpengen ska avskaffas för att säkerställa en mer rättvis fördelning av resurser.

I motion 2023/24:1551 av Åsa Eriksson och Eva Lindh (båda S) önskar motionärerna att man överväger en översyn av skollagen i fråga om utbildningskostnader för barn med skyddad identitet. Kommuner som har barn med skyddad identitet placerade från andra kommuner får enligt motionärerna inte ersättning för deras utbildningskostnader.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 begärs att regeringen utreder hur skolpengssystemet kan ersättas med en finansieringsmodell som bättre gynnar alla skolor. Ett alternativt system som enligt motionärerna skulle fungera bättre är att ha en fast ersättning per klass, en s.k. klasspeng och en särskild peng som fördelas utifrån elevernas individuella behov.

I yrkande 7 anser motionärerna att regeringen bör utreda hur skolpliktsavdraget kan återinföras för en mer rättvis fördelning av resurserna till skolan. Motionärerna understryker att de privata skolorna inte har samma skyldigheter, syften eller ambitioner som de kommunala skolorna och därför inte har samma kostnader.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 11 vill motionärerna att en ny modell för skolpengen utreds som oavsett skolhuvudman har en fast grundpeng per skola och en rörlig elevpeng. Varje skola oavsett huvudman bör få en garanterad grundplåt per skola, oberoende av var eleverna bor och vilka kommunens förutsättningar är.

I yrkande 13 anförs att en gräns för antal skolbyten per läsår i grundskolan bör utredas. Motionärerna påpekar att om en elev byter skola medför det ekonomiska konsekvenser, eftersom elevpengen följer med eleven till den nya skolan. Det gör det svårt för skolorna att planera på grund av hastigt förändrade resurser, anför motionärerna.

I yrkande 14 anser motionärerna att tilläggsbeloppen bör utredas skyndsamt för att garantera stöd för elever under en längre tidsperiod och för att möta behovet av förutsägbarhet och transparens. Det finns enligt motionärerna ett stort behov av att säkerställa en långsiktig finansiering för resursskolor och elever i behov av extraordinära stödåtgärder.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 5 föreslår motionärerna att skolpengssystemet görs om så att de kommunala skolorna kompenseras för det lagstadgade ansvar de har och att större hänsyn tas till de kommunala skolornas fasta och trögörliga kostnader. Enligt motionärerna ska kommunerna ersättas för kostnaden för att alltid vara beredd att ta emot nya elever.

Små skolor

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 47 önskar motionärerna en bred genomlysning av skollagen för att små skolor ska få bättre villkor för att kunna utvecklas. Skolverket bör enligt motionärerna kunna ge tydliga rekommendationer och stöd som underlättar för små skolor.

I yrkande 48 begärs att möjligheten att stärka finansieringen av små skolor utreds. Enligt motionärerna behövs det ett utökat statligt stöd för att kunna bibehålla och utveckla landets små skolor och när kommuner får stöd till skolan så behöver en parameter vara avstånd eller gleshet.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 33 vill motionärerna att det görs satsningar på skolor i glesbygder och skärgårdar. Motionärerna anser att man bör undersöka möjligheten att införa ett statligt bidrag för mindre skolor där detta skulle behövas, t.ex. i glesbygden och i skärgårdskommuner.

Avgifter i skolan

I motion 2023/24:781 av Jonathan Svensson (S) önskar motionären att man ser över möjligheten att förändra formuleringar i skollagen så att inga enstaka inslag medför s.k. obetydliga kostnader för grundskolans elever. Principen för grundskolan ska enligt motionären vara sådan att all verksamhet som bedrivs i skolans regi ska vara avgiftsfri.

I motion 2023/24:1316 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S) vill motionärerna att man utvärderar de försök som görs med skolfrukost och överväger potentialen i att ur ett samhällsekonomiskt perspektiv införa skolfrukost.

I motion 2023/24:1575 av Mattias Vepsä (S) yrkande 2 anser motionären att samverkan med exempelvis fritidsbankerna kan bli en del av lösningen för att göra idrott och fritid möjlig för alla.

I motion 2023/24:1931 av Amalia Rud Pedersen och Dzenan Cisija (båda S) föreslår motionärerna att det ska vara obligatoriskt för alla gymnasieskolor att servera avgiftsfri skollunch.

I motion 2023/24:1946 av Yasmine Bladelius (S) önskar motionären att man överväger möjligheterna att införa gratis skolfrukost.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14 vill motionärerna att regeringen tillsätter en utredning i syfte att förändra skollagen så att alla gymnasieelever säkras rätten till avgiftsfria och näringsrika skolmåltider. Motionärerna menar att även om majoriteten av landets gymnasieskolor i dag erbjuder fri skolmat så är det frivilligt och upp till kommunerna och de andra huvudmännen att avgöra om gymnasieeleverna ska ha kostnadsfri mat eller inte.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 32 vill motionärerna att det serveras frukost i grund- och gymnasieskolan. Det är enligt motionärerna viktigt att alla eleverna får frukost på morgonen, oavsett hemförhållanden, för att de ska ta sig an skoldagen på lika villkor.

Ansvarsfördelningen

Gällande rätt

Skolväsendet omfattar skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. I skolväsendet ingår också fritidshemmet (1 kap. 1 § skollagen [2010:800]). Obligatoriska skolformer är grundskola, anpassad grundskola, specialskola och sameskola (7 kap. skollagen). Riksdagen och regeringen har ett övergripande nationellt ansvar för skolväsendets resultat och utveckling. Staten anger nationella mål, krav och riktlinjer för verksamheterna i skollagen, läroplanerna och andra författningar. Staten ansvarar för tillsyn, statlig kvalitetsgranskning samt nationell uppföljning och utvärdering genom de statliga förvaltningsmyndigheterna inom området (Skolverket och Skolinspektionen).

I 2 kap. skollagen finns bestämmelser om huvudmän och ansvarsfördelning inom skolväsendet. Inom skolväsendet är staten huvudman för specialskolan och sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet vid en skolenhet med specialskola eller sameskola. Kommuner, i vissa fall regioner, och enskilda kan vara huvudmän för övriga skolformer (förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och fritidshemmet). Kommunerna är även huvudman för kommunal vuxenutbildning i bl.a. svenska för invandrare (sfi). Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det innebär att huvudmännen ansvarar för att inom regelverkets ramar bedriva och organisera sin verksamhet så att målen nås.

Utredning om ett statligt huvudmannaskap för skolan

I november 2022 redovisade Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan (dir. 2020:140, dir. 2022:11) betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Utredningen lade fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem. Det första alternativet är ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan där staten både har systemansvar och huvudmannansvar. Systemansvaret inbegriper såväl offentliga skolor och komvux som fristående skolor. Det innebär bl.a. att staten tar över kommunernas ansvar för fördelning av ekonomiska resurser till skolan. Enligt detta alternativ ersätter två nya skolmyndigheter Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen. Den ena hanterar statens systemansvar för skolan och arbetar med styrning och stöd både till de offentliga skolorna och komvux och till de fristående skolorna. Den andra hanterar huvudmannaskapet för de offentliga skolorna och komvux.

Det andra alternativet är ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan. Kommunerna har således kvar huvudmannansvaret för de kommunala skolorna och komvux. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jämfört med i dag vad gäller lednings- och driftsansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa. Utredningens bedömning när det gäller sameskolan är för detta alternativ att huvudmannansvaret för sameskolan inte förändras jämfört med i dag. Sameskolan bör fortsättningsvis vara statlig och ansvaret bör då ligga kvar hos Sameskolstyrelsen.

Betänkandet bereds av Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Resursfördelningen

Den största delen av verksamheterna inom skolväsendet bedrivs av kommunerna och finansieras dels med kommunala skatteintäkter, dels med statsbidrag som riksdagen beslutar om efter förslag från regeringen i budgetpropositionen. Statsbidragen kan vara generella eller riktade. De generella statsbidragen finns inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, vars frågor bereds av finansutskottet, och de riktade statsbidragen finns inom bl.a. utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, vars frågor bereds av utbildningsutskottet. Därutöver ersätts kommunsektorn för ökade kostnader till följd av reformer inom utbildningsområdet i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Kommunerna fördelar resurser för utbildning inom skolväsendet dels till sina egna förskole- och skolenheter, dels till andra huvudmän enligt särskilda bestämmelser om bidrag till fristående verksamheter, interkommunal ersättning och ersättning till statliga skolor. Enligt 2 kap. 8 b § skollagen ska kommuner fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Paragrafen omfattar fördelning av

resurser såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Det är alltså förutsättningarna och behoven som ska vara styrande vid resursfördelningen. Bestämmelsen reglerar inte närmare hur resurserna ska fördelas men anger att de ska fördelas utifrån dessa grunder (prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292).

Finansieringen av fristående förskolor och skolor utgörs främst av den s.k. skolpengen från kommunen. En elevs hemkommun är skyldig att betala en skolpeng i form av ett grundbelopp till en fristående skola för varje elev som går där. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna verksamheten – den s.k. likabehandlingsprincipen (10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 14 kap. 15–17 §§, 16 kap. 52–55 §§ och 19 kap. 45–48 §§ skollagen). Kommunen är även skyldig att lämna ett tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola i grundskolan. Tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets och elevens behov.

Utredningen om en nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet (U 2023:05)

En särskild utredare fick i november 2023 i uppdrag att föreslå ett system för resursfördelning som utgår från en nationellt bindande skolpengsnorm för förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (dir. 2023:153). Syftet ska vara att genom statlig styrning av finansieringen öka likvärdigheten i den svenska skolan i hela landet.

Utredaren ska bl.a. föreslå en modell för att fastställa en nationell skolpengsnorm för kommunala och enskilda huvudmän som tar hänsyn till olika huvudmäns strukturella förutsättningar och behov. Utredaren ska vidare föreslå hur staten utifrån modellen ska beräkna hur mycket resurser varje kommun som golv minst ska tilldela sin egen skolverksamhet och vad ersättningen till respektive enskild huvudman minst ska vara. Med utgångspunkt i modellen ska utredaren föreslå ett system där kommunerna fastställer och tilldelar medel till skolverksamheterna.

Utredaren har också fått ett uppdrag att se över hur ersättningen ska påverkas av elevers skolbyten. Av direktiven framgår det att utredaren därför ska föreslå ett förutsägbart och stabilt system där resurstilldelningen justeras under läsårets gång med hänsyn till hur huvudmäns fasta och rörliga kostnader förändras när elever byter skola. Vid utformandet ska hänsyn tas till den enskildes möjligheter att, vid behov, göra ett skolbyte under pågående läsår.

Uppdraget att föreslå ett nytt resursfördelningssystem för förskoleklassen, grundskolan och anpassade grundskolan, inklusive för fristående resursskolor i dessa skolformer, ska redovisas senast den 1 april 2025. Uppdraget att föreslå

ett nytt resursfördelningssystem för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, inklusive för fristående resursskolor i dessa skolformer, ska redovisas senast den 1 november 2026.

Avgifter inom grund- och gymnasieskolan

När det gäller grundskolan och motsvarande skolformer samt förskoleklassen framgår det av skollagen att utbildningen ska vara avgiftsfri. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg samt erbjudas näringsriktiga skolmåltider. Avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut (9 kap. 8 §, 10 kap. 10 §, 11 kap. 13 §, 12 kap. 10 § och 13 kap. 10 § skollagen). Även i gymnasieskolan ska utbildningen vara avgiftsfri, eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg och avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel (15 kap. 17 § och 18 kap. 17 § skollagen).

När det gäller avgifter för skolmat i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan är det elevens hemkommun som bestämmer om eleverna ska få gratis skolmat eller inte. Det får trots bestämmelserna ovan förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Med en obetydlig kostnad avses t.ex. kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel, en mindre entréavgift till ett museum eller liknande (prop. 2009/10:165 s. 374). I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten. Bestämmelserna gäller för förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer liksom för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågor om att staten ska kunna överta huvudansvaret med en tydlig statlig finansiering och resursfördelning som utgår ifrån behoven vill utskottet inledningsvis påminna om att Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan i november 2022 presenterade sina förslag om statens ansvar för skolan (SOU 2022:53). Utredningen behandlar även frågan om Sameskolstyrelsen. Utskottets uppfattning är att regeringens beredning av förslagen bör inväntas. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2023/24:990 m.fl. (V) yrkande 13 och 2023/24:993 m.fl. (V) yrkande 10.

När det sedan gäller frågor om skolpengen, behovet av ett nytt skolpengssystem och en reglering av elevers skolbyten avvaktar utskottet resultatet av den pågående utredningen om en nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet. I fråga om de yrkanden som bl.a. rör förändringar av resursfördelningen till små skolor vill utskottet påminna om det ansvar som kommunerna har enligt skollagen att fördela resurser till utbildning inom

skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Utskottet avser att mot denna bakgrund inte vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2023/24:990 (V) yrkandena 6 och 7, 2023/24:1007 (S), 2023/24:1066 (S) yrkande 2, 2023/24:1551 (S), 2023/24:2451 (MP) yrkandena 5 och 33, 2023/24:2482 (C) yrkandena 11, 13, 14, 47 och 48 och 2023/24:2687 (S) yrkande 2. Motionerna avstyrks.

I fråga om avgifter inom skolväsendet kan utskottet inledningsvis konstatera att det i förarbetena till skollagen slås fast att principen om avgiftsfri utbildning är en av hörnstenarna inom den svenska utbildningspolitiken. Det får trots detta förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Med en obetydlig kostnad avses t.ex. kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel. Även i gymnasieskolan ska utbildningen vara avgiftsfri och eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärvärtyg men när det gäller skolmat är det elevens hemkommun som bestämmer om eleverna ska få gratis skolmat eller inte. Utskottet finner inga skäl för att föreslå några ändringar i den gällande ordningen och avstyrker därmed motionerna 2023/24:781 (S), 2023/24:990 (V) yrkande 14, 2023/24:1316 (S), 2023/24:1575 (S) yrkande 2, 2023/24:1931 (S), 2023/24:1946 (S) och 2023/24:2451 (MP) yrkande 32.

Skolval

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förutsättningar för skolval, urval och skolskjuts.

Jämför reservation 25 (V), 26 (S, V, MP), 27 (C), 28 (S), 29 (S, V, C, MP), 30 (V) och 31 (C).

Motionerna

Förutsättningar för skolval

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3 föreslår motionärerna att det införs ett gemensamt offentligt administrerat skolvalssystem, där alla väljer skola inom samma tidsperiod. Motionärerna anför att de vill ha ett rättvist och transparent skolval där fler får chansen att välja skola. Föräldrar och elever ska kunna göra trygga skolval i ett tydligt och mer rättvist skolvalssystem som har barnen i fokus.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 menar motionärerna att skolplaceringar i grundskolan ska utgå från upptagningsområden där en elev i första hand får en plats på en kommunal skola och att de bör baseras på att elever ska gå i en skola relativt nära hemmet. Hänsyn ska även enligt motionärerna tas till eventuell boendesegregation och man ska sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund.

I yrkande 4 anser motionärerna att det ska vara möjligt för föräldrar och elever att komma med särskilda önskemål efter det att en skolplacering har meddelats och att varje sådant önskemål ska beslutas av skollnedningen för den mottagande skolan i samråd med vårdnadshavare.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 vill motionärerna att det införs ett obligatoriskt och gemensamt skolval inom grundskolan cirka ett år före skolstart med tillgänglig information under en tydlig ansökningsperiod. Enligt motionärerna säkerställer ett sådant skolval att elever behandlas lika i urvalsprocessen.

Urval

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4 önskar motionärerna att man avskaffar kötid som urvalskriterium till friskolorna. Motionärerna understryker att friskolornas orättvisa köer stänger ute elever och begränsar valfriheten för många föräldrar.

I yrkande 13 föreslår motionärerna att huvudmännen ska verka för att uppnå en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. Motionärerna påpekar att skolan är en viktig mötesplats för barn och unga med olika bakgrund.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 begär motionärerna att möjligheten för fristående skolor att använda sig av ett kösystem vid antagning av elever tas bort för att skolvalets segregeringseffekter ska upphöra. Motionärerna framhåller att det i många fall kan krävas flera års kötid för antagning, vilket är till fördel för elever som kommer från socioekonomiskt starkare hem.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36 vill motionärerna slopa möjligheten att använda kö som urval vid val av skola. Motionärerna anser att det utöver rätten att få gå på en skola nära hemmet, möjlighet till syskonförtur och s.k. verksamhetsmässigt samband, ska vara möjligt för alla att önska plats på vilken skola som helst.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 11 föreslår motionärerna ett gemensamt skolval och förbud mot kötid som urvalgrund. Motionärerna vill inrätta ett gemensamt antagningssystem för skolan där ingen ska kunna reservera en plats på förhand. Alla barn ska få samma chans att gå i önskad skola, oavsett föräldrar och bakgrund.

Skolskjuts

I motion 2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkande 2 vill motionärerna att man överväger att barn som är berättigade till skolskjuts får denna anpassad efter vistelse på fritidshem.

I motion 2023/24:1985 av Magnus Manhammar (S) vill motionären att man överväger att alla kommuner ska ombesörja skolskjuts till och från fritids för barn inom anpassad grundskola.

I motion 2023/24:2712 av Julia Kronlid (SD) önskar motionären att regeringen överväger en översyn av skollagen så att alla barn oavsett kommun ska få rätt till skolskjuts till resursskolor.

I partimotion 2023/24:990 Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 föreslår motionärerna att regeringen ska få i uppdrag att utreda möjligheten att i skollagen ge gymnasieelever rätt till skolskjuts. För att gymnasiet ska vara en rättighet i hela landet och inte en klassfråga ska enligt motionärerna alla ha samma möjlighet att ta sig dit.

I partimotion 2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 33 begärs att regelverken för skolskjuts ses över för att säkerställa tillgången till skolskjuts för fler elever och för att fullt ut även omfatta fristående skolor och elever vars närmaste skola ligger i grannkommunen.

Förutsättningar för skolval

Gällande rätt

Placering vid en kommunal skola

I 2 kap. skollagen (2010:800) finns bestämmelser om huvudmän och ansvarsfördelningen inom skolväsendet. Inom skolväsendet är kommuner, i vissa fall regioner och enskilda, huvudmän för förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och fritidshemmet.

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i grundskolan kommer till stånd för alla som enligt skollagen har rätt att gå i grundskolan och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Skyldigheten fullgörs genom att hemkommunen anordnar grundskola i den omfattning som krävs för att bereda utbildning för alla i kommunen som är berörda. Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin grundskola ska ta emot elever vars grundskoleutbildning hemkommunen ansvarar för (10 kap. 24 § skollagen). När det gäller anpassad grundskola kan huvudmannen antingen anordna anpassad grundskola i egen regi eller komma överens med en annan kommun om att den i sin anpassade grundskola ska ta emot elever som hemkommunen ansvarar för. Det krävs inte särskilda skäl för en sådan överenskommelse när det gäller anpassade grundskolan (11 kap. 24 § skollagen).

Det är möjligt att välja en grundskola både i och utanför hemkommunen. En elev har rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola (10 kap. 25 § skollagen).

Att elever ska ha nära till skolan framgår av 10 kap. 29 § skollagen. I bestämmelsen sägs att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt för eleverna från kommunikationssynpunkt. Varje kommun ska organisera sin grundskola så att ingen elev

på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet. Avsteg från bestämmelsen får dock göras om förhållandena är så speciella att det framstår som orimligt att kommunen måste anordna skolgång på sådant sätt att eleven kan bo kvar i hemmet under skolgången. Vid bedömningen ska särskild vikt fästas vid elevens ålder.

I 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. I bestämmelsen sägs också att kommunen i annat fall endast får frångå elevens vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen eller om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

För kommunala skolor som har begränsat sin utbildning till att avse elever som behöver särskilt stöd (resursskolor) gäller särskilda regler för urval. Om det inte finns plats för alla sökande ska ett urval göras. Vid urval ska de elever som har störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder prioriteras (10 kap. 31 a § skollagen).

Urval

Gällande rätt

Mottagande och urval till en fristående skola

Vårdnadshavare kan välja en fristående skola för sitt barn. En fristående skola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i den aktuella skolformen (t.ex. 10 kap. 35 § skollagen). Utbildningen får dock begränsas till att avse vissa årskurser, elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola), eller vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana speciellt anpassade utbildningar. Enligt 10 kap. 36 § skollagen ska, om det inte finns plats för alla sökande, urvalet göras på grunder som är förenliga med 35 § skollagen och som Skolinspektionen godkänner, om inte annat följer av föreskrifter som meddelats med stöd av 9 § tredje stycket skollagen om tester och prov som villkor för antagning eller grund för urval, andra föreskrifter som avser fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning eller särskilda utbildningar, eller ett beslut som har fattats med stöd av 9 a § om färdighetsprov i musik som villkor för antagning. I 11 kap. 34–35 §§ skollagen finns motsvarande bestämmelser för den anpassade grundskolan.

De urvalsgrunder som Skolinspektionen med ledning av lagstiftningen har godkänt om det finns fler sökande elever än platser på en fristående skola är anmälningsdatum, syskonförtur, geografisk närhet och vissa verksamhetsmässiga samband (Kötid som urvalsgrund, skolinspektionen.se). Grunderna

som skolorna använder får inte vara dolda, dvs. de ska vara transparenta för den som är intresserad av att söka till skolan.

Utredningen om en mer likvärdig skola

Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05) överlämnade sitt betänkande till regeringen i april 2020 (SOU 2020:28). Utredningen föreslog bl.a. att skollagen ska ställa krav på att huvudmännen aktivt verkar för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. Vidare föreslogs ett gemensamt skolval, där alla vårdnadshavare deltar och där alla skolor, både kommunala och fristående liksom sameskolan, är valbara, och som administreras av Skolverket. Utredningen föreslog också att man ska behålla det fria skolvalet, att det även i fortsättningen ska finnas en garanti för elever att bli placerade vid en kommunal skolenhet i närheten av hemmet om vårdnadshavaren inte önskar en annan skola och att möjliga urvalsgrunder till skolor ska förändras och regleras.

Propositionen Ett mer likvärdigt skolval

I proposition 2021/22:158 Ett mer likvärdigt skolval behandlades de förslag i betänkandet En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28) som rör allsidig social sammansättning och reglerade urvalsgrunder. I propositionen föreslogs ändringar i skollagen om urvalsgrunder för förskoleklass, grundskola och grundsärskola (sedan 2023 anpassade grundskolan) för ett mer rättvist skolval och förtydliganden av bestämmelserna om villkor för nyetablering av fristående skolor. Vidare föreslogs bl.a. att huvudmän för förskoleklass och grundskola aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever, att urvalsgrunder som ska få användas vid urval till förskoleklass, grundskola och grundsärskola ska regleras i skollagen och att Skolinspektionen vid prövning av ansökningar om nyetableringar av fristående skolor särskilt ska beakta elevers rätt till en likvärdig utbildning och att kommuner ska vara skyldiga att yttra sig över ansökningar om godkännande. Något förslag om ett gemensamt skolvalssystem lämnades inte i propositionen.

Utbildningsutskottet avstyrkte merparten av regeringens förslag om ett mer likvärdigt skolval, bl.a. när det gäller förslagen om urvalsgrunder och om att huvudmän aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever. Utskottet tillstyrkte dock propositionens förslag om att kommunala resursskolor med förskoleklass och fristående resursskolor med förskoleklass, grundskola och grundsärskola ska tillämpa urvalsgrunden att de elever som har störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder ska prioriteras.

Utskottet föreslog även ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om att regeringen ska återkomma med ett nytt förslag om ett utvecklat skolval som baseras på rimliga och förutsägbara kriterier, obligatoriskt skolval, bättre information och där bl.a. kötid finns med som

möjlig urvalsgrund. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2021/22:UbU33, rskr. 2021/22:406).

Uppdrag till Skolverket om ett gemensamt skolvalssystem

Regeringen gav den 30 juni 2022 ett uppdrag till Skolverket om att med utgångspunkt i relevanta analyser, slutsatser och förslag i betänkandet En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28) föreslå hur ett gemensamt skolvalssystem för förskoleklass, grundskola och grundsärskola (sedan 2023 anpassade grundskolan) administrerat av Skolverket kan organiseras och genomföras med utgångspunkt i de principer för urval som gäller i dag (U2022/02561).

Skolverket redovisade uppdraget i juni 2023 i rapporten Uppdrag om ett gemensamt skolvalssystem (dnr 2022:2932). Skolverket bedömer i rapporten att det med hänsyn till rådande juridiska förhållanden inte är möjligt att införa ett gemensamt skolvalssystem i enlighet med den modell som föreslagits i betänkandet. Skolverket bedömer att underlaget i betänkandet är otillräckligt för att myndigheten ska kunna lämna konkreta författningsförslag. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Skolskjuts

Bakgrund och gällande rätt

Elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola har under vissa förutsättningar rätt till kostnadsfri skolskjuts till och från skolan (9 kap. 15 b §, 10 kap. 32 §, 11 kap. 31 § och 18 kap. 30 § skollagen). Enligt bestämmelserna har elever i dessa skolformer med offentlig huvudman rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Rätten till kostnadsfri skolskjuts gäller inte för de elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem. Om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen anordna skolskjuts även i dessa fall. Av regeringens förarbeten till skollagen framgår det att bedömningen av huruvida anordnandet av skolskjuts i dessa fall kan få ekonomiska eller organisatoriska svårigheter för kommunen ska göras utifrån vilken skyldighet kommunen hade haft ifall eleven valt att gå i den skola som han eller hon placerats i (prop. 2009/10:165, del 1 av 2, s. 381).

När det gäller elever i en kommunal resursskola har de rätt till skolskjuts inom skolformerna grundskola och anpassad grundskola eftersom det är kommunen som beslutar om placering av en elev utifrån att eleven bedöms vara i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder. Det är alltså inte elevens vårdnadshavares önskemål som är avgörande för en placering vid en resursskola, utan kommunens professionella bedömning. En elev som

kommunen har valt att placera vid sin kommunala resursskola har därför rätt till kostnadsfri skolskjuts om det behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet (10 kap. 31 a och 32 §§, 11 kap. 30 a och 31 §§ skollagen).

För elever som går i fristående skolor i sin hemkommun gäller samma regler som för de elever som har valt att gå i en annan kommunal skola än den skola där hemkommunen annars skulle ha placerat dem. Det innebär att elever i fristående skolor inom hemkommunen kan ha rätt till skolskjuts om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen (9 kap. 21 a §, 10 kap. 40 § och 11 kap. 39 § skollagen). En elev som går i en fristående skola i en annan kommun än hemkommunen har däremot inte rätt till skolskjuts.

Någon rätt för elever att få skolskjuts till och från fritidshemmet finns inte.

Elever i gymnasieskolan har inte rätt till skolskjuts. Om en elev har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen ska elevens hemkommun dock stå för kostnaderna för elevens dagliga resor mellan bostaden och skolan, förutsatt att färdvägen är minst sex kilometer. Detsamma gäller för en elev som inte har uppnått åldern för att ha rätt till studiehjälp i form av studiebidrag enligt studiestödslagen, men som i övrigt uppfyller villkoren för bidraget (se lagen [1991:1110] om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor och förordningen [1991:1120] om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor).

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om ett förändrat och obligatoriskt skolvalssystem, yrkanden om urval och att ändra förutsättningarna för skolvalet kan utskottet konstatera att riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen under våren 2022 där regeringen uppmanades att återkomma med ett nytt förslag om ett utvecklat skolval (bet. 2021/22:UbU33). Skolverket fick därefter i uppdrag att lämna förslag på hur ett gemensamt skolvalssystem för förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan (sedan 2023 anpassade grundskolan) administrerat av Skolverket kan organiseras och genomföras med utgångspunkt i de principer för urval som gäller i dag. Skolverket har i sin redovisning till regeringen anfört att det med hänsyn till rådande juridiska förhållanden inte är möjligt att införa ett gemensamt skolvalssystem och bedömer att underlaget i betänkandet En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28) är otillräckligt för att myndigheten ska kunna lämna konkreta författningsförslag (Skolverkets rapport Uppdrag om ett gemensamt skolvalssystem, dnr 2022:2932).

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2023/24:990 (V) yrkandena 3, 4 och 5, 2023/24:2482 (C) yrkandena 35 och 36, 2023/24:2687 (S) yrkandena 3, 4 och 13 och 2023/24:2451 (MP) yrkande 11.

När det gäller yrkandena om att utvidga rätten till skolskjuts hänvisar utskottet till gällande rätt och avstyrker motionerna 2023/24:990 (V) yrkande

15, 2023/24:1573 (S) yrkande 2, 2023/24:1985 (S), 2023/24:2457 (C) yrkande 33 och 2023/24:2712 (SD).

Fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om etablering av fristående skolor, ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, skolor med konfessionell inriktning och offentlighetsprincipen i fristående skolor.

Jämför reservation 32 (S), 33 (V), 34 (C), 35 (S), 36 (V), 37 (MP), 38 (S, V, MP), 39 (C), 40 (S), 41 (V), 42 (S) och 43 (S, V, C, MP).

Motionerna

Etablering av fristående skolor m.m.

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5 föreslår motionärerna att reformer av skolpengen måste kombineras med att kommunerna får vetorätt vid ansökningar av friskoleetableringar. Motionärerna framhåller att friskolekoncerner ofta väljer att etablera sig på platser med ett elevunderlag som skapar goda förutsättningar för vinstuttag, vilket kan medföra att kommunala skolor drabbas av överkapacitet och stigande genomsnittskostnader.

Även motionerna 2023/24:815 av Jonathan Svensson (S), 2023/24:1027 Adrian Magnusson (S) och 2023/24:2050 Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 4 handlar om att kommuner ska ha veto vid nyetablering av friskolor.

I motion 2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 1 framhåller motionären vikten av att begränsa den fria etableringsrätten för fristående grundskolor.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 anser motionärerna att det bör utredas om det i ägar- och ledningsprövningen ska inkluderas krav på att det inte ska få förekomma vilseledande marknadsföring. Att välja skola kan vara ett av de viktigaste valen en vårdnadshavare och barn gör och motionärerna menar att det då är viktigt att den information som finns tillgänglig inte medvetet försöker vilseleda.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 42 vill motionärerna att kraven vid ansökningar om tillstånd för att starta en fristående skola ska anpassas efter den sökandes driftsform och skolstorlek. Motionärerna menar att vissa krav i tillståndsprocessen ska lättas på för mindre huvudmän, exempelvis kravet på att en skollokal ska vara ordnad före ansökan, och att prövningen av kapacitet ska göras utifrån huvudmännens förutsättningar och särdrag.

I yrkande 44 vill motionärerna införa skärpt kontroll av utländskt ägandeskap av skolor och att Skolinspektionen får rätt att neka tillstånd på säkerhetspolitiska grunder.

Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1 framhåller motionärerna att skattepengar används till expansion och uppköp och delas ut till riskkapitalbolagens aktieägare, i stället för att användas till skolböcker och fler anställda lärare. Motionärerna vill fortsatt ha friskolor, valmöjligheter och skolval men anser att fokus i den svenska skolan ska vara på kunskap och bildning, inte vinstjakt. Motionärerna föreslår därför att vinstuttag ur skolan ska förbjudas.

Även i motionerna 2023/24:1046 av Azra Muranovic m.fl. (S) och 2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att vinstuttag ur skolan ska förbjudas.

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 8 föreslås att regeringen ska utreda ett stopp för skolpengsflykt från kommunerna så att de resurser kommuner avsatt till skolan inte flyttas över till andra kommuner eller länder.

I yrkande 9 begärs att Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) återigen får ett tydligt uppdrag att utreda hur ett vinstförbud i skolan ska genomföras. Enligt motionärerna tar regeringen inte itu med grundproblemet om inte vinsterna förbjuds helt.

I yrkande 11 vill motionärerna att ett vinstförbud utreds och därefter införs på förskolans område. Enligt motionärerna ökar andelen förskolor som drivs av bolag och det riskerar att oseriösa aktörer och vinstjakt kommer att få en allt större negativ påverkan på förskolans likvärdighet och kvalitet.

I yrkande 50 vill motionärerna att det tillsätts en utredning om hur vinstjakten kan stoppas och kvaliteten säkerställas inom yrkes- och lärlingsutbildningar. Motionärerna påpekar att det har uppdragats att vinstdrivande skolföretag använder yrkes- och lärlingsutbildningar för att tjäna pengar på det svenska skolsystemet, exempelvis genom att bedriva naturbruksgymnasium utan djur.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 begärs att regeringen återkommer med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten och marknadsstyrningen i skolan, förskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Motionärerna framhåller att vinstdrivande skolor etablerar sig där de har bäst marknadsutsikter och att offentligt drivna skolor däremot är skyldiga att erbjuda alla elever utbildning, även barn med särskilda behov och barn vars tidigare skolor har försatts i konkurs.

I yrkande 2 föreslås att regeringen skyndsamt återkommer med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationer som ideella föreningar, stiftelser och kooperativ får driva fristående skolor, förskolor, vuxenutbildning och fritidshem. Motionärerna anser att ett beslut om vinstförbud

inte löser problemen med att skolkoncerner kan föra över pengar till andra bolag inom koncernen eller till andra närstående bolag utanför koncernen genom att fakturera för diverse tjänster.

I yrkande 8 anser motionärerna att regeringen bör utreda införandet av en begränsning så att skolpengen enbart får användas till verksamhet som kan härledas till skolverksamheten. Enligt motionärerna innebär avsaknaden av en reglering av vad skolpengen ska användas till att Skolinspektionen inte kan agera om en huvudman med stora kvalitetsbrister använder delar av skolpengen till exempelvis annan slags verksamhet inom ett företag eller till vinstuttag.

I partimotion 2023/24:2482 yrkande 40 av Muharrem Demirok m.fl. (C) föreslår motionärerna att det införs ett förbud mot vinstutdelning och andra sätt att föra över kapital till ägarna från skolor med stora kvalitetsbrister. Överskott kan enligt motionärerna återinvesteras i verksamheten, men målet om vinst får inte gå ut över verksamhetens kvalitet.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 anser motionärerna att skolans syfte alltid ska vara utbildning, aldrig vinst och att aktiebolag därför inte hör hemma i skolan.

I yrkande 6 anser motionärerna att det är hög tid att förbjuda de vinstutdelande aktiebolagskolorna och få bort marknadslogiken ur skolan.

I yrkande 8 konstaterar motionärerna att det är stor skillnad på att driva en skola med elevens bästa i fokus eller i syfte att dela ut vinst. Sverige har enligt motionärerna hundratals idéburna skolor som har helt andra förutsättningar för sin verksamhet än vad vinstutdelande skolor har.

Skolor med konfessionell inriktning

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7 vill motionärerna att det införs ett förbud mot religiösa friskolor. Hänsyn ska enligt motionärerna dock tas till de internationella åtaganden som Sverige har ingått och nationella minoriteters förutsättningar att bibehålla och utveckla sin kultur.

I motion 2023/24:1073 av Anna Wallentheim (S) vill motionären förbjuda religiösa friskolor samtidigt som nationella minoriteters rättigheter ska värnas.

I motion 2023/24:2050 Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 2 vill motionärerna att det införs förbud mot konfessionella skolor, förskolor och fritidshem för att åstadkomma en mer jämlik skola.

Offentlighetsprincipen i fristående skolor

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 6 begärs att offentlighetsprincipen även ska omfatta friskolor. Motionärerna framhåller att offentlighetsprincipen är en så central del i den svenska demokratin och rättsordningen att svenska folket ska ha möjlighet att ta del av information om hur offentliga medel används, oavsett om det handlar om kommunala skolor eller friskolor.

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9 anser motionärerna att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att offentlighetsprincipen införs i fristående skolor. Enligt motionärerna betraktas uppgifter om hur en skola drivs – och att den finns – som affärshemligheter, vilket gör att det i praktiken är omöjligt för föräldrar och elever att göra välgrundade val, och det är inte en bra grund för ett seriöst skolväsen.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 37 vill motionärerna att offentlighetsprincipen ska införas för fristående förskolor och skolor för att säkerställa öppenhet och insyn. Motionärerna anser att det är rimligt att det finns en öppenhet i verksamheten på förskolor och skolor så att barn, elever, föräldrar, pedagoger och allmänheten får insyn i verksamheten. Vid ett skolval är det enligt motionärerna viktigt att den information som finns tillgänglig om huvudmän och skolor går att lita på.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 4 vill motionärerna att offentlighetsprincipen omedelbart ska införas i alla skolor. Motionärerna framhåller att skolor ägnar sig åt myndighetsutövning och förvaltar stora mängder skattepengar och att det därför är helt orimligt att friskolor inte omfattas av offentlighetsprincipen.

Etablering och tillståndsgivning

Gällande rätt

Godkännande av enskilda som huvudmän

Grundläggande regler om godkännande av enskilda som huvudmän för skolväsendet finns i 2 kap. 5–7 §§ skollagen (2010:800). Enskilda (fysiska eller juridiska personer) får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och fritidshemmet. Juridiska personer är organisationer av olika slag, t.ex. de olika förenings- och företagsformer som finns som ekonomisk eller ideell förening, handelsbolag, aktiebolag eller stiftelse. Ett godkännande ska enligt 5 § andra stycket lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § bedöms lämpliga (se nedan). Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. För att godkännande ska lämnas krävs därutöver att

utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om godkännandet avser gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser godkännandet förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning (5 §).

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten (5 a §).

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket samma paragraf och den juridiska personen (5 a §). En sökande ska inte anses som lämplig om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för våld, tvång eller hot, diskriminering eller kränkande behandling, eller påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket (5 b §). En enskild som ansöker om att bli godkänd som huvudman för en utbildning ska i sin ansökan ange om den sökta verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Den sökande behöver inte ange vilken konfessionell inriktning (5 c §).

Innan en enskild huvudman startar utbildning inom förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller fritidshem ska samråd om den kommande verksamheten ske mellan den enskilde och den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola, ska kommunen ge närliggande kommuner tillfälle att medverka i samrådet (6 a §). Av 2 kap. 2 § skolförordningen framgår att när Skolinspektionen handlägger ärenden om godkännande som enskild huvudman ska den kommun där utbildningen ska bedrivas ges tillfälle att yttra sig. När kommunen yttrar sig bör den bifoga en konsekvensbeskrivning till sitt yttrande.

Tillsyn och etableringskontroll

Av 26 kap. 3 § skollagen framgår att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§ skollagen. Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn genomföra en kontroll av den verksamhet som en enskild huvudman avser att bedriva

(etableringskontroll), om Skolinspektionen godkänt den enskilde som huvudman. Etableringskontrollen ska genomföras innan utbildningen startar (26 kap. 9 a § skollagen). Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande om huvudmannen inte har följt ett föreläggande och ett missförhållande är allvarligt eller om huvudmannen vid etableringskontrollen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd (26 kap. 13 § skollagen). Ett godkännande får även återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande (26 kap. 14 § skollagen).

Förslag om kommuners skyldighet att yttra sig vid nyetablering av fristående skolor

I proposition 2021/22:158 Ett mer likvärdigt skolval föreslogs dels ändringar i skollagen om urvalsgrunder för förskoleklass, grundskola och grundsärskola (sedan 2023 anpassade grundskolan) för ett mer rättvist skolval, dels förtydliganden av bestämmelserna om villkor för nyetablering av fristående skolor. När det särskilt gäller det senare föreslogs i propositionen bl.a. att Skolinspektionen vid prövning av ansökningar om nyetableringar av fristående skolor särskilt ska beakta elevers rätt till en likvärdig utbildning och att kommuner ska vara skyldiga att yttra sig över ansökningar om godkännande. Utbildningsutskottet avstyrkte dessa förslag. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2021/22:UbU33, rskr. 2021/22:406).

Tilläggsdirektiv till Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) – särskilt om ägar- och ledningsprövning, kommuners yttranden och utländskt ägande

Regeringen beslutade i juli 2023 att ändra uppdraget till utredningen om vinst i skolan (dir. 2023:109). Uppdraget ändrades så att utredaren, till skillnad från vad som anges i de ursprungliga direktiven, bl.a. ska föreslå en utvidgad ägar- och ledningsprövning.

Ägar- och ledningsprövning

Utredaren ska bl.a.

- utreda och föreslå tydligare bestämmelser som innebär att en enskild som ansöker om att bli godkänd som huvudman kommer att ha en så stabil ekonomi, inklusive eget kapital, att risken är liten för att den enskilde hamnar på obestånd
- överväga om det är möjligt och lämpligt att endast juridiska personer med säte i Sverige eller i ett annat EU-land eller EES-land genom ett direkt eller indirekt ägande ska kunna ha ett väsentligt inflytande över verksamheten och vid behov föreslå en sådan reglering.

Kommuners yttranden i ärenden om godkännande av enskild som huvudman

Vidare ska enligt direktiven regleringen i 2 kap. 5 § skollagen utredas. Enligt bestämmelsen ska det för godkännande krävas att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Regeringen framhåller i direktiven att det framgår av proposition 2021/22:158 att det förekommer att kommuner inte yttrar sig över ansökningar om att etablera nya skolor. Det är vidare vanligt att yttranden som inkommer inte kan användas av Skolinspektionen i dess prövning av ansökningar från enskilda om att godkännas som huvudman, då de exempelvis är alltför generellt hållna. För att tillförsäkra Skolinspektionen ett gediget underlag för sin prövning anser regeringen i direktiven att det bör vara obligatoriskt för kommuner att yttra sig över en ansökan om att få etablera en skola och att frågan därför bör ses över på nytt.

Utredaren ska därför

- överväga och lämna förslag som innebär att kommuner obligatoriskt ska yttra sig över en ansökan om att få etablera en skola och vad ett sådant yttrande ska innehålla
- analysera tillämpningen av regleringen om prövning av ansökningar från enskilda om att godkännas som huvudman när det gäller den bedömning av negativa konsekvenser som ska göras inom ramen för prövningen
- vid behov föreslå ändringar i regleringen, och lämna nödvändiga författningsförslag.

Utländskt ägande

När det gäller frågan om skolor som har utländska ägare hänvisar regeringen i direktiven till att Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har framfört (U2023/01480) att det försämrade omvärldsläget belyser behovet av att åstadkomma en tydlighet i fråga om vilka aktörer som kan verka inom skolväsendet. Det bör därför enligt regeringen övervägas om det är möjligt och lämpligt att endast juridiska personer med säte i Sverige eller i ett annat EU-land eller i ett EES-land genom ett direkt eller indirekt ägande ska kunna ha ett väsentligt inflytande över verksamheten i en förskola eller skola.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2025.

Uppdrag till FOI att genomföra en studie om utländskt ägande och investeringar inom utbildningsväsendet

I augusti 2022 gav regeringen FOI i uppdrag att genomföra en studie om utländskt ägande och investeringar inom utbildningsväsendet. Syftet med studien var att identifiera sårbarheter och belysa dessa risker i grund- och gymnasieskolan. Av FOI:s rapport Utländska investeringar och ägande i svensk grund- och gymnasieskola från april 2023 framgår att det inte är

osannolikt att en utländsk antagonist skulle kunna investera i svenska skolor med syfte att påverka det demokratiska samhället. Sårbarheter som identifierades var att skollagen, som är en ramlagstiftning, medger olika tolkningar, att Skolinspektionen har svårt att upptäcka och motverka antagonistiska aktörer eftersom den kompetens som skulle behövas finns hos andra myndigheter och att det finns stora svårigheter att identifiera nationaliteten på ett företags huvudman eller ägarförhållanden utomlands (FOI-R--5466--SE).

Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor

Gällande rätt

En elevs hemkommun är skyldig att betala en s.k. skolpeng i form av ett grundbelopp till en fristående skola för varje elev som går där. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärmaterial, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Kommunen är även skyldig att lämna ett tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola i grundskolan. Tilläggsbeloppet för en elev som är i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov. Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev som är i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen (se bl.a. 10 kap. 37–39 §§ och 16 kap. 52–54 §§ skollagen. I 14 kap. skolförordningen och 13 kap. gymnasieförordningen finns närmare bestämmelser om vad ersättningen ska avse. Vidare finns bestämmelser om att en kommun som lämnar bidrag för en elev i bl.a. en fristående skola ska kunna redovisa för den enskilda huvudmannen hur bidraget har beräknats. Av redovisningen ska beloppen för lokalkostnader, administration och mervärdesskatt framgå. Om det inte finns särskilda skäl ska redovisningen även innehålla beloppen för övriga kostnadslag var för sig (14 kap. 10 § skolförordningen och 13 kap. 10 § gymnasieförordningen).

Tilläggsdirektiv till Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) – särskilt om vinstutdelning och återkrav av s.k. skolpeng

Regeringen beslutade i juli 2023 att ändra uppdraget till Utredningen om vinst i skolan (dir. 2023:109). Uppdraget ändrades så att utredaren, till skillnad från vad som anges i de ursprungliga direktiven, bl.a. ska föreslå vissa vinstutdelningsförbud eller vinstutdelningsbegränsning och skärpta sanktioner. Utredaren ska bl.a. utreda och föreslå förbud mot vinstutdelning eller annan vinstutdelningsbegränsning under de första åren efter en nyetablering, vid ägarbyten och vid kvalitetsbrister. Utredaren ska även överväga om det är lämpligt att införa krav på att mottagna offentliga bidrag

ska användas i skolverksamheten för att huvudmannen ska få ta emot statliga bidrag som avser att åtgärda kvalitetsbrister eller annars höja kvaliteten i verksamheten, och vid behov lämna förslag på sådana krav. Vidare ska utredaren utreda och föreslå hur utbetalda kommunala bidrag till en enskild huvudman ska kunna återkrävas om en ställföreträdare för huvudmannen blivit dömd för ekonomisk eller annan allvarlig brottslighet. Det ska även utredas i vilka andra fall utbetalda kommunala bidrag ska kunna återkrävas, exempelvis om bidragen används för verksamheter som saknar koppling till skolverksamheten eller om huvudmannen bedriver annan verksamhet än skollagsreglerad verksamhet. Utredaren ska överväga och föreslå ett regelverk för hur storleken på det belopp som ska återkrävas ska beräknas och beslutas.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2025.

Konfessionella inslag

Gällande rätt

Utformningen av utbildningen inom skolväsendet regleras i 1 kap. 5–7 d §§ skollagen. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Vidare ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen).

Utbildningen vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell (1 kap. 6 § skollagen). När det gäller fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem är det undervisningen som ska vara icke-konfessionell (1 kap. 7 § skollagen).

Enligt 2 kap. 5 c § skollagen ska en enskild som ansöker om att bli godkänd som huvudman för en utbildning i sin ansökan ange om den sökta verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Den sökande behöver inte ange vilken konfessionell inriktning. Om huvudmannen för en fristående skola, en fristående förskola eller ett fristående fritidshem har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning (1 kap. 7 a § skollagen).

Med konfessionell inriktning menas en inriktning på verksamheten som innebär att det där förekommer konfessionella inslag. Med konfessionella inslag avses bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag (1 kap. 3 § skollagen).

I en utbildning med konfessionell inriktning får undantag från det som anges i 1 kap. 5 § skollagen om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enbart göras för konfessionella inslag. Deltagandet i konfessionella inslag ska alltid vara frivilligt och huvudmannen ska försäkra

sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta. Vidare ska ett konfessionellt inslag avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Om det i undantagsfall inte är möjligt att avgränsa ett konfessionellt inslag från en annan aktivitet i utbildningen utan att syftet med aktiviteten går förlorat, får det konfessionella inslaget ingå i aktiviteten. Om ett barn eller en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag (1 kap. 7 b § skollagen).

Vid fristående förskolor med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma i begränsad omfattning och vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat barnens vårdnadshavare om. Vid fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om. Sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare, och i mellanstadiet och i högstadiet, även till eleven. I gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska informationen lämnas till eleven och elevens vårdnadshavare (1 kap. 7 c § skollagen). Informationen ska innehålla uppgifter om

1. vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma
2. vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår
3. en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt.

Skärpt tillsyn av skolor med problematik avseende våldsbejakande extremism m.m.

Skolinspektionen har sedan myndighetens regleringsbrev för 2023 i uppdrag att förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild avseende extremism och islamism, eller avseende att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket, samt redovisa erfarenheter och slutsatser från denna tillsyn och granskning. Skolinspektionen ska sträva efter att tillsynen i hög grad sker genom oanmälda besök. Redovisningen ska även innehålla erfarenheter och slutsatser från myndighetens granskning över hur kommuner uppfyller sitt tillsynsansvar över enskilda förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Uppdraget ska redovisas årligen, senast den 3 oktober, till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Skolinspektionens årsredovisning för 2023

Av Skolinspektionens årsredovisning för 2023 framgår att myndigheten under perioden den 1 januari – 31 juni 2023 tog emot totalt 61 anmälningar om konfessionella inslag i utbildningen. Utöver de 61 anmälningarna har även en

ansökan inom ordinarie ansökningsomgång, där huvudmannen har uppgett att skolan ska ha konfessionella inslag i utbildningen, godkänts.

Vidare framgår att myndigheten i vissa fall har sett brister som rör otillåtna konfessionella inslag. Skolinspektionens erfarenhet är att brister på skolor med konfessionell inriktning i flera fall kan avse andra bristområden än otillåtna konfessionella inslag.

Offentlighetsprincipen i fristående skolor

Skolinformationsutredningen (U 2021:04)

Regeringen beslutade den 21 oktober 2021 kommittédirektiv om en långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet (dir. 2021:89). Utredaren ska bl.a. identifiera och analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen i fristående skolor för att lösa tillgången till skolinformation. Utredaren ska identifiera och analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen hos enskilda juridiska personer som är huvudmän för fristående förskolor eller fritidshem, enligt 23 kap. skollagen anordnar kommunal vuxenutbildning på entreprenad eller som enligt 24 kap. skollagen bedriver utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (dir. 2022:10). Utredaren ska även utreda och föreslå hur en insynsprincip kan utformas, dels för fristående skolor, förskolor och fritidshem, dels för sådan verksamhet hos enskilda utbildningsanordnare som avser kommunal vuxenutbildning på entreprenad, och lämna nödvändiga författningsförslag (dir. 2023:34).

Utskottets ställningstagande

Etablering av fristående förskolor och skolor m.m.

Utskottet vill när det gäller yrkanden om kommunalt veto vid etablering av fristående skolor inledningsvis framhålla det gällande regelverket om att det ska ske ett samråd mellan en enskild huvudman som avser att starta en utbildning och den kommun där utbildningen ska bedrivas. Vidare ska kommunen få tillfälle att yttra sig under Skolinspektionens handläggning av ärenden om godkännande som enskild huvudman. Utskottet vill i detta sammanhang uppmärksamma att regeringen i tilläggsdirektiv till Utredningen om vinst i skolan har gett utredningen i uppdrag att överväga och lämna förslag som innebär att kommuner obligatoriskt ska yttra sig över en ansökan om att få etablera en skola och vad ett sådant yttrande ska innehålla. Utredningen ska även analysera tillämpningen av regleringen om prövning av ansökningar från enskilda att godkännas som huvudman när det gäller den bedömning av negativa konsekvenser som ska göras inom ramen för prövningen (dir. 2023:109).

När det gäller yrkanden om ändringar i regleringen för enskilda som ansöker om att bli godkända som huvudmän, bl.a. i fråga om ägar- och

ledningsprövningen, hänvisar utskottet till gällande rätt och avvaktar förslagen från Utredningen om vinst i skolan som har i uppdrag att föreslå skärpta krav på enskilda som ska få ett godkännande som huvudman (dir. 2023:109). Utskottet noterar även att utredningen ska överväga om det är möjligt och lämpligt att endast juridiska personer med säte i Sverige eller i ett annat EU-land eller i ett EES-land genom ett direkt eller indirekt ägande ska kunna ha ett väsentligt inflytande över verksamheten i en förskola eller skola.

Utskottet anser att utredningens arbete inte bör föregripas och avstyrker med det anförda motionerna 2023/24:815 (S), 2023/24:990 (V) yrkande 10, 2023/24:1027 (S), 2023/24:1066 (S) yrkande 1, 2023/24:2050 (S) yrkande 4, 2023/24:2482 (C) yrkandena 42 och 44 samt 2023/24:2687 (S) yrkande 5.

Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor

Utskottet kan konstatera att det finns ett flertal yrkanden som handlar om vinstuttag, vinstförbud och vinstjakt. Även i detta sammanhang vill utskottet hänvisa till Utredningen om vinst i skolan som har i uppdrag att utreda och föreslå förbud mot vinstutdelning eller annan vinstutdelningsbegränsning under de första åren efter en nyetablering, vid ägarbyten och vid kvalitetsbrister (dir. 2023:109). I uppdraget ingår att överväga hur det kan säkerställas att ett vinstutdelningsförbud inte kringgås. Utskottet anser att utredningens arbete inte bör föregripas och avstyrker motionerna 2023/24:990 (V) yrkande 1, 2023/24:1046 (S), 2023/24:2050 (S) yrkande 1, 2023/24:2451 (MP) yrkande 6, 2023/24:2482 (C) yrkande 40 och 2023/24:2687 (S) yrkandena 1, 9, 11 och 50. Utskottet avstyrker även motionerna 2023/24:990 (V) yrkande 2 och 2023/24:2451 (MP) yrkandena 3 och 8 med hänvisning till utredningens uppdrag.

När det gäller yrkanden om vad skolpengen får användas till och s.k. skolpengsflykt kan utskottet konstatera att det inte finns några särskilda bestämmelser som reglerar hur de bidrag som en enskild huvudman får från elevernas hemkommuner får användas av en enskild huvudman. Det innebär att de erhållna bidragen även kan användas till annat än huvudmannens skolverksamhet. Utskottet vill därför framhålla att riksdagen har tillkännaggett för regeringen det som utskottet anför om att det finns skäl att utreda ett flertal aspekter av skolpengen. bl.a. inom vilka områden skolpengen används utöver skolverksamhet samt inom vilka områden och på vilket sätt skolpengen ska få användas av en skolhuvudman (bet. 2021/22:UbU32 punkt 9, rskr. 2021/22:362). Utskottet hänvisar även i detta sammanhang till Utredningen om vinst i skolan som, mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande, har fått i uppdrag att utreda i vilka fall återkrav av s.k. skolpeng ska vara möjlig, exempelvis om bidragen används för verksamheter som saknar koppling till skolverksamheten. Utskottet anser att utredningens arbete inte bör föregripas och avstyrker motionerna 2023/24:990 (V) yrkande 8 och 2023/24:2687 (S) yrkande 8.

Skolor med konfessionell inriktning

När det gäller yrkanden om att fristående skolor med konfessionell inriktning ska förbjudas vill utskottet inledningsvis framhålla att undervisningen i alla skolor och förskolor ska vara icke-konfessionell, vilket innebär att det i undervisningen inte får förekomma inslag av utövande bekännelsekaraktär.

I januari 2023 trädde det i kraft lagändringar i skollagen som innebär bl.a. att enskilda som ska bedriva verksamhet med en konfessionell inriktning nu ska uppges till Skolinspektionen – dock inte vilken trosuppfattning inriktningen avser. Vidare har det införts en skyldighet för huvudmän att informera vårdnadshavare och elever om konfessionella inslag. Dessa inslag ska som huvudregel vara skilda från övriga aktiviteter inom utbildningen. Syftet är att eleverna ska kunna välja om de vill delta i sådana inslag eller inte.

Utskottet vill i sammanhanget även lyfta fram att Skolinspektionen sedan myndighetens regleringsbrev för 2023 har i uppdrag att förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild avseende extremism och islamism, eller avseende att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket. Utskottet noterar i sammanhanget att Skolinspektionen i sin årsredovisning för 2023 redovisar att myndigheten i vissa fall har sett brister som rör otillåtna konfessionella inslag men att bristerna i flera fall avsett andra bristområden.

Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl för att föreslå någon förändring i den gällande regleringen och avstyrker med det anförda motionerna 2023/24:1073 (S), 2023/24:2050 (S) yrkande 2 och 2023/24:2687 (S) yrkande 7.

Offentlighetsprincipen i fristående skolor

När det sedan gäller yrkanden med förslag om att offentlighetsprincipen ska gälla fristående skolhuvudmän vill utskottet hänvisa till att Skolinformationsutredningen har i uppdrag att analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen i fristående skolor. Utskottet vill även framhålla att regeringen under mars 2023 i tilläggsdirektiv har gett utredningen i uppdrag att utreda och föreslå hur en insynsprincip kan utformas. Utskottet anser att utredningens arbete inte bör föregripas.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:990 (V) yrkande 9, 2023/24:2451 (MP) yrkande 4, 2023/24:2482 (C) yrkande 37 och 2023/24:2687 (S) yrkande 6.

Tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvaret för tillsynen och sanktioner.

Jämför reservation 44 (V), 45 (C), 46 (V) och 47 (C).

Motionerna

Ansvaret för tillsynen

I kommittémotion 2023/24:463 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 4 begärs att regeringen återkommer med förslag som innebär att Skolinspektionen även ska ansvara för att hantera kränkningar i skolan enligt diskrimineringsgrunderna, i enlighet med Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79). Motionärerna anför att utredningen har konstaterat att den nuvarande ordningen inte fungerar och anser att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på hur problemet ska hanteras.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 33 anser motionärerna att tillsynen av yrkesprogrammen bör skärpas. Skolinspektionen måste enligt motionärerna skärpa sin tillsyn för att säkerställa att skolor har ändamålsenliga lokaler, maskiner och annan utrustning.

I yrkande 39 föreslås att möjligheten att Skolinspektionen tar över tillsynen av förskolan utreds för att säkerställa likvärdig kvalitet och insyn i hela landet.

Skolinspektionens sanktionsmöjligheter

I partimotion 2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 vill motionärerna att regeringen utreder möjligheten för Skolinspektionen att som sanktionsåtgärd vid konstaterade brister informera och uppmana Skolverket att hålla inne med eller neka riktade statsbidrag.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 41 föreslår motionärerna att det införs sanktionsavgifter som komplement till vite som åtgärd för skolor som missköter sig. Motionärerna anser att det inte är rimligt att vitet försvinner om skolan som haft problem läggs ned.

I yrkande 43 föreslås att skolhuvudmän som inte har erbjudit elever tillräckligt med undervisningstid skyndsamt ska kompensera eleverna för den undervisning eleverna har rätt till samt kunna åläggas sanktionsavgifter.

I kommittémotion 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 5 vill motionärerna att möjligheten för Skolinspektionen att dela ut vite mot skolor som inte agerar tillräckligt vid brott mellan elever i skolmiljö ska ses över. Det är enligt motionärerna viktigt att skolan agerar när brott sker i skolmiljön och när ungdomskriminaliteten ökar.

Skolinspektionens tillsynsansvar

Bakgrund och gällande rätt

Uppgifter

I 26 kap. skollagen (2010:800) finns det bl.a. bestämmelser om tillsyn, ingripande vid tillsyn och statlig kvalitetsgranskning. Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen). Av Skolinspektionens instruktion framgår att myndigheten har i uppgift att genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor. Vidare sägs att myndigheten även har andra uppgifter som följer av förordningen eller av andra föreskrifter eller särskilda beslut (1 § förordningen [2011:556] med instruktion för Statens skolinspektion).

Tillsynens omfattning –ansvarsfördelningen mellan Skolinspektionen och kommuner

Skolinspektionen har med några undantag tillsyn både över fristående skolor och offentliga skolor (som drivs av kommuner, regioner eller staten). Enligt 26 kap. 3 § skollagen har Skolinspektionen bl.a. tillsyn över skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet och över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§ om ägar- och ledningsprövningen. Tillsyn över förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har godkänt utförs av kommunerna (26 kap. 4 §).

Inspektion

Ett av Skolinspektionens uppdrag är att genomföra tillsyn. Tillsyn består av olika former av inspektion och Skolinspektionen väljer inspektionsform utifrån situation. De inspektionsformer som Skolinspektionen arbetar med är planerad tillsyn, riktad tillsyn, tematisk tillsyn och etableringskontroll.

Ingripanden vid tillsyn

I 26 kap. 10-18 §§ skollagen finns det bestämmelser om ingripanden vid tillsyn.

Förelägganden och vite

Den grundläggande sanktion som Skolinspektionen har till sitt förfogande är föreläggande (26 kap. 10 § skollagen). Enligt 26 kap. 27 § får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande som avses i 10 § med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt

försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Återkallelse

Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag om ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § inte har följts och missförhållandet är allvarligt (26 kap. 13 § skollagen). Skolinspektionen kan också med stöd av samma bestämmelse återkalla godkännandet om ett föreläggande inte har följts och den enskilde vid en etableringskontroll enligt 26 kap. 9 a § skollagen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd med den kommun där utbildningen ska bedrivas (se 2 kap. 6 a § skollagen). Ett godkännande av en enskild som huvudman inom skolväsendet eller för pedagogisk omsorg får även återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande (26 kap. 14 § skollagen). Vidare får en tillsynsmyndighet inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten (26 kap. 15 § skollagen).

Verksamhetsförbud och statliga åtgärder för rättelse

När det gäller en verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region får Skolinspektionen förbjuda huvudmannen att driva verksamheten vidare (verksamhetsförbud), om ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och missförhållandet är allvarligt. Inom två år från ett beslut om föreläggande som gäller ett allvarligt missförhållande får Skolinspektionen besluta om ett verksamhetsförbud trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten. Ett beslut om verksamhetsförbud gäller tills vidare. Skolinspektionen ska upphäva beslutet om huvudmannen begär det och något allvarligt missförhållande som kan ligga till grund för ett verksamhetsförbud inte finns om verksamheten återupptas (26 kap. 16 a–d §§ skollagen).

När det gäller verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region får Skolinspektionen besluta att staten på kommunens eller regionens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse om kommunen eller regionen inte har följt ett föreläggande enligt 10 § och missförhållandet är allvarligt. Inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får åtgärder även vidtas trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och om huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten (26 kap. 17 § skollagen). I 26 kap. 18 § skollagen finns det en bestämmelse om tillfälligt verksamhetsförbud. Det innebär att om det är sannolikt att ett beslut om

återkallelse, verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får tillsynsmyndigheten förbjuda huvudmannen att tills vidare, helt eller delvis, driva verksamheten vidare. Beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas och får gälla i högst sex månader.

Skollagen och diskrimineringslagen

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling i skolan regleras i skollagen och diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering och 6 kap. skollagen har som ändamål att motverka kränkande behandling. Enligt 2 kap. 5 § diskrimineringslagen får den som bedriver verksamhet som avses i skollagen eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten. I skollagens 6 kap. finns det bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling av barn och elever. 6 kap. 2 § skollagen hänvisar till diskrimineringslagen när det gäller bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt skollagen.

Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen

Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen (A 2019:03) har föreslagit att tillsynsansvaret för det skollagsreglerade området i diskrimineringslagen ska föras över från Diskrimineringsombudsmannen (DO) till Skolinspektionen. Förslaget gavs i delbetänkandet Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79). Skollagens administrativa sanktioner i 26 kap. ska enligt förslaget gälla vid tillsynen. Talerätten i mål om diskrimineringsersättning för barn och elever inom det skollagsreglerade området föreslås också föras över från DO till Skolinspektionen. Barn- och elevombudet (BEO) ska utföra uppgifterna när det gäller skydd mot diskriminering och diskrimineringsersättning på motsvarande sätt som för skadestånd på grund av kränkande behandling enligt Skolinspektionens instruktion. Betänkandet bereds av Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

Utredningen om att säkerheten i skolan ska förbättras (U 2022:04)

Skolsäkerhetsutredningen föreslår i sitt delbetänkande Skolor mot brott (SOU 2024:17) ett nytt ansvarsområde för skolväsendet. Utredningens förslag innebär att skolväsendet involveras i ett arbete för att motverka brottsligheten och öka säkerheten inom skolan och i samhället i större utsträckning och mera systematiskt än vad som är fallet i dag. Ett antal specifika skyldigheter föreslås regleras i ett nytt kapitel i skollagen (2010:800). Sammantaget innebär förslagen enligt utredningen ett ansvar för säkerhetsarbete, som blir ett nytt ansvarsområde för skolväsendet. Utredningens bedömning är att det nya ansvarsområde som föreslås är väl förenligt med skolans värdegrundsuppdrag och att ett aktivt säkerhetsarbete till skydd mot olika former av brott är ägnat

att främja barns och elevers utveckling till ansvars-kännande individer och medborgare. Betänkandet har remitterats och remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet senast den 14 juni 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att flertalet yrkanden handlar om Skolinspektionens tillsyn och att myndigheten ska rikta sin tillsyn till vissa områden, få utökat tillsynsansvar eller få möjlighet att använda sanktioner eller göra ingripanden som inte är lagreglerade. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att Skolinspektionens uppdrag är att genom inspektion och tillståndsprövning se till att skolhuvudmän, dvs. kommunen eller den som driver en fristående skola, sköter sina verksamheter enligt gällande lagar och förordningar. Skolinspektionen ställer således krav på och bidrar till att skolhuvudmännen följer skollagens krav och att de utvecklar sina verksamheter och genomför förbättringar. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid en granskning. Om det upptäcks brister i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen ska då ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Utskottet ser mot bakgrund av det anförda inga skäl att göra några ändringar i den gällande ordningen för Skolinspektionens uppdrag och avstyrker därmed motionerna 2023/24:990 (V) yrkande 12 och 2023/24:2482 (C) yrkandena 33, 39, 41 och 43.

När det gäller yrkandet om att Skolinspektionen även ska ansvara för tillsynsansvaret för det skollagsreglerade området i diskrimineringslagen avvaktar utskottet regeringens beredning av ärendet. Motion 2023/24:463 (V) yrkande 4 avstyrks därmed.

När det sedan gäller frågan om skolor som inte agerar tillräckligt vid brott mellan elever i skolmiljö hänvisar utskottet till regeringens beredning av betänkandet Skolor mot brott (SOU 2024:17). Även motion 2023/24:2489 (C) yrkande 5 avstyrks.

It i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om it i skolan.

Jämför reservation 48 (SD), 49 (C) och 50 (MP).

Motionerna

I motion 2023/24:1493 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S) vill motionärerna att man överväger att inrätta ett högnivåforum kring digital spetskompetens och digital utveckling.

I kommittémotion 2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 anser motionärerna att regeringen borde överväga nationella riktlinjer för årskurs F–9 avseende digitalisering och datoranvändning. Motionärerna önskar att det slås fast bl.a. att digitala verktyg helt tas bort för årskurs F–3, att datorsalar och datorvagnar ska användas i undervisningen i stället för personliga datorer och surfplattor i årskurs 4–6 när det ger ett mervärde för inläringen och vid examination samt att personliga datorer i årskurs 7–9 ska utgöra ett komplement och inte ersätta fysiska läroböcker i varje ämne.

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 49 föreslår motionärerna att lärarnas och rektorernas administration ska minskas genom smarta digitala system. En del för att lätta den administrativa arbetsbördan är enligt motionärerna att det säkerställs att det finns system med gemensamma standarder.

I kommittémotion 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8 vill motionärerna att det säkerställs att barn och unga i skolan har en trygg internetmiljö genom att det införs porrfilter i datorerna på landets samtliga förskolor och skolor.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 22 anser motionärerna att Sverige behöver en strategi för ansvarsfull digitalisering av skolväsendet. Enligt motionärerna är det viktigt att inte förlora grunden i den pedagogiska verksamheten och kunskapen om barns utveckling och inläring, samtidigt som vi tar oss an framtidens kunskapsutveckling.

Bakgrund och gällande rätt

Skollagen

Av 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla

människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare framgår av bestämmelsen att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

I skollagen finns det bestämmelser om att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning (se bl.a. 10 kap. 9 § skollagen).

Stärkt tillgång till läromedel

Riksdagen har antagit regeringens förslag till lagändringar i skollagen som syftar till att stärka elevernas tillgång till ändamålsenliga läromedel och innebär att de bestämmelser som reglerar vad eleverna ska ha tillgång till i utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan förtydligas. Det ska i bestämmelserna anges att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Vidare kompletteras skollagen med definitioner av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg. Bland annat definieras begreppet lärverktyg som läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen (prop. 2023/24:21, bet. 2023/24:UbU6, rskr. 2023/24:105). Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2024.

Läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

I läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) anges att skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Det anges bl.a. att det är nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. Vidare framgår att skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Utbildningen ska därigenom ge eleverna förutsättningar att utveckla digital kompetens och ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

Läroplanen innehåller också riktlinjer till att alla som arbetar i skolan i arbetet med normer och värden ska uppmärksamma både möjligheter och

risker som en ökande digitalisering medför. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. skolbibliotek och digitala verktyg.

Läroplansutredningen (2023:09)

Regeringen beslutade i december 2023 att tillsätta en särskild utredare som ska föreslå ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet i syfte att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling (dir. 2023:173). Enligt direktiven till utredningen behöver läroplanens skrivningar om digitalisering anpassas. I direktiven anges att när digitala lärverktyg används av de yngre eleverna i alltför hög omfattning kan det leda till att de inte får den tid de behöver för att utveckla de mest grundläggande färdigheterna, som är en förutsättning för att lyckas väl i senare årskurser i den obligatoriska skolan samt med framtida studier och yrkesliv. Därför är det viktigt att individuella digitala lärverktyg introduceras först i äldre åldrar. Utredaren ska därför lämna förslag på hur skrivningarna om digitalisering bättre kan anpassas utifrån barns kognitiva utveckling och lärande samt elevernas grundläggande behov av ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2025.

Skolverkets instruktion

Enligt 18 § förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk har myndigheten i uppdrag att ha ett samlat ansvar (sektorsansvar) inom ramen för sitt verksamhetsområde när det gäller de statliga insatserna för att ta till vara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet, vilket innefattar att vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda myndigheter och andra relevanta parter. Inom sektorsansvaret rekommenderar Skolverket att skolorna ska använda standarden SS 12000. Det är en nationell standard som säkerställer att olika system kan fungera tillsammans och underlätta administrationen på skolorna. En av fördelarna är enligt Skolverket att det leder till mindre administration för lärare och därmed kan bidra till ökad likvärdighet i skolan.

Uppdrag till Skolverket om att lärverktyg ska ge mer lästid och mindre skärmtid

Skolverket fick i regleringsbrevet för budgetåret 2022 i uppdrag att föreslå en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet för 2023–2027 (U2022/03031). I december 2022 överlämnade Skolverket förslag till en ny digitaliseringsstrategi till regeringen. Syftet med den föreslagna nationella digitaliseringsstrategin var att peka ut en gemensam riktning för det fortsatta arbetet under åren 2023–2027 för att på så sätt öka likvärdigheten i förskolan,

skolan och vuxenutbildningen. Skolverkets förslag till nationell digitaliseringsstrategi för 2023–2027 remitterades under våren 2023.

Regeringen har i ett pressmeddelande i november 2023 meddelat att den inte kommer att gå vidare med Skolverkets förslag till digitaliseringsstrategi. Skolverket har i stället fått i uppdrag att ta fram allmänna råd eller rekommendationer om val och användning av lärverktyg i undervisningen i skolväsendet och stödmaterial för huvudmän, rektorer, lärare och förskollärare som kan tillämpas vid val och användning av lärverktyg i undervisningen i skolväsendet.

Skolverket ska vid utformandet av de allmänna råden eller rekommendationerna samt stödmaterial utgå från att användning av digitala lärverktyg bör ske selektivt, utifrån tydligt vetenskapligt stöd och dokumenterat pedagogiskt mervärde. Vid genomförandet av uppdraget ska Skolverket inhämta synpunkter från relevanta aktörer med kunskap om barns och elevers kognitiva utveckling, hälsa, välbefinnande och lärande i relation till användandet av digitala lärverktyg. Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2025 (U2022/03951, U2023/03229).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis lyfta fram att Skolverket sedan 2020 är sektorsansvarig myndighet när det gäller de statliga insatserna för skolväsendets digitalisering. Det innebär att Skolverket är ansvarig för att skolväsendet ska kunna ta till vara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet samt samordning. Skolverket ska vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda myndigheter och andra relevanta parter.

När det gäller yrkanden om digitaliseringen av skolan anser utskottet att det är viktigt att all digitalisering i skolan sker på ett genomtänkt sätt och att det gynnar elevernas utveckling i de tidiga årskurserna att lära sig att läsa, skriva och räkna med papper och penna. Utskottet vill därför lyfta fram regeringens uppdrag till Skolverket om att ta fram ett stödmaterial för huvudmän, rektorer, lärare och förskollärare som kan tillämpas vid val och användning av lärverktyg i undervisningen. Myndigheten ska vid utformandet av de allmänna råden eller rekommendationerna samt stödmaterial utgå från att digitala lärverktyg bör användas selektivt, utifrån tydligt vetenskapligt stöd och dokumenterat pedagogiskt mervärde. Utskottet vill även lyfta fram de lagändringar som träder i kraft den 1 juli 2024 som syftar till att stärka elevernas tillgång till ändamålsenliga läromedel.

När det gäller yrkanden om att elever ska ha en trygg internetmiljö i skolan vill utskottet framhålla de värden som beskrivs i skollagens inledande kapitel som innebär att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Vidare framgår av skollagen att de som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och

aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen ska också utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Utskottet anser att det är viktigt att elever ska ha en trygg internetmiljö i skolan. Utskottet kan dock konstatera att det enligt skollagen är huvudmannens ansvar att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (2 kap. 8 § skollagen).

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2023/24:370 (SD) yrkande 4, 2023/24:1493 (S), 2023/24:2451 (MP) yrkande 22, 2023/24:2482 (C) yrkande 49 och 2023/24:2489 (C) yrkande 8.

Särskilda undervisningsformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om särskilda undervisningsformer.
Jämför reservation 51 (C).

Motionerna

I partimotion 2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 22 föreslår motionärerna om att rektorn ska ha rätt att besluta om distansundervisning inom ramen för särskilt stöd. Enligt motionärerna behöver rektorer och lärare fler verktyg och flexiblere regler för att stödja elever och stävja skolfrånvaro.

I yrkande 45 vill motionärerna möjliggöra för små skolor att använda fjärr- och distansundervisning. Behöriga lärare är en bristvara och därför behöver det enligt motionärerna finnas andra vägar för att möta små skolors behov.

I yrkande 46 vill motionärerna möjliggöra för skolor att hyra lärare av annan huvudman eller skolenhet när det råder lärarbrist, vilket skulle öka tillgången till legitimerade lärare i små skolor.

Bakgrund och gällande rätt

Fjärrundervisning

I 1 kap. 3 § skollagen (2010:800) definieras fjärrundervisning och distansundervisning. Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid. Med distansundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid.

Enligt 21 kap. 3 § skollagen får fjärrundervisning bara användas om

1. det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet enligt

- 2 kap. 13 § och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan
2. det, när det gäller integrerad samisk undervisning i grundskolan, inte finns någon lämplig lärare inom huvudmannens skolenhet som kan bedriva den integrerade samiska undervisningen och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan, eller
 3. elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen.

Fjärrundervisning får anordnas för elever i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan i ämnena engelska, matematik, moderna språk, modersmål, naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi), samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap), samiska, svenska och svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik. I grundskolan får fjärrundervisning även användas för extra studietid och integrerad samisk undervisning (21 kap. 4 § skollagen).

I gymnasieskolan får fjärrundervisning anordnas för elever i ämnena biologi, engelska, filosofi, fysik, företagsekonomi, geografi, grekiska, historia, juridik, kemi, latin, matematik, moderna språk, modersmål, naturkunskap, psykologi, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik (21 kap. 6 § skollagen, 4 a kap. 2 § gymnasieförordningen och Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2021:28]) och allmänna råd om fjärrundervisning). Närmare regler om fjärrundervisning finns i 5 a kap. skolförordningen och 4 a kap. gymnasieförordningen.

I proposition 2019/20:127 betonade regeringen att rätten till stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd även gäller vid fjärrundervisning. Regeringen framhöll att det är huvudmannen som är ansvarig för att utbildningen är tillgänglig för alla elever och anpassas efter deras behov och förutsättningar, även när undervisningen sker i form av fjärrundervisning. Vidare påpekade regeringen att formerna för stöd behöver anpassas efter undervisningsformen och att det därför är viktigt att huvudmannen vid utveckling och uppföljning av fjärrundervisning uppmärksammar elever med funktionsnedsättning och elever i behov av stöd (2 kap. 8 §, 3 kap. 2 och 5–12 §§ skollagen och prop. 2019/20:127 Fjärrundervisning, distansundervisning och vissa frågor om entreprenad, s. 43).

Det är den huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne eller i en viss kurs, för extra studietid eller för integrerad samisk undervisning i grundskolan som ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången (se bl.a. 21 kap. 9 § skollagen, 5 a kap. 5–6 §§ skolförordningen, 4 a kap. 5–6 §§ gymnasieförordningen).

Distansundervisning

Distansundervisning får enligt 22 kap. 2 § skollagen användas i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Distansundervisning får inte användas i förskolan och förskoleklassen.

Distansundervisning får användas som särskilt stöd i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan för en elev som inte kan delta i den ordinarie undervisningen på grund av en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik, om alla andra möjligheter till särskilt stöd är uttömda eller bedöms olämpliga och om elevens vårdnadshavare medger att sådan undervisning används. I lågstadiet får dock sådan undervisning användas som särskilt stöd endast om det finns synnerliga skäl. Distansundervisning får användas endast i ämnena engelska, matematik, moderna språk, modersmål, naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi), samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap), samiska, svenska, svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik (22 kap. 5 och 6 §§ skollagen).

I gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan får distansundervisning användas som särskilt stöd inom ramen för en påbörjad utbildning eller för en hel utbildning i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan för en elev som inte kan delta i den ordinarie undervisningen bl.a. på grund av en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik (22 kap. 7 och 8 §§).

Distansundervisning får endast utföras av en huvudman inom skolväsendet som efter ansökan har godkänts som utförare av utbildning där distansundervisning används. För att godkännande ska lämnas krävs att huvudmannen har förutsättningar att utföra distansundervisning av god kvalitet, och det kan antas att det kommer att finnas ett tillräckligt elevunderlag för att driva en stabil verksamhet. Godkännandet ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet (22 kap. 9 § skollagen).

Entreprenad

I 23 kap. skollagen finns det bestämmelser om entreprenad och samverkan. Med entreprenad avses i skollagen att en huvudman sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för. Huvudmannen behåller huvudmannskapet för uppgifter som utförs på entreprenad, vilket innebär att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen (23 kap. 2 § skollagen). Uppgifter som inte är hänförliga till undervisning får överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (23 kap. 10 § skollagen). Inom förskolan och fritidshemmet får uppgifter som är hänförliga till undervisning överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad, om det behövs för att tillhandahålla verksamhet

vid sådana tillfällen då endast få barn eller elever behöver förskola eller fritidshem (11 §). Vidare får även uppgifter som avser undervisning i lovskola inom grundskolan överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad (12 §). Även uppgifter som avser modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet får överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad. Ett överlämnande av uppgifter som avser studiehandledning på modersmål får innebära att studiehandledning ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid (14 §). Därutöver får uppgifter som avser distansundervisning eller annan undervisning enligt 22 kap. överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad (17 §).

Samverkan

Med samverkan avses att en kommun sluter avtal med en annan kommun, en region eller staten om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter enligt skollagen på ett visst område. Ett sådant avtal om samverkan innebär att den som tar över ansvaret också tar över huvudmannaskapet för uppgifterna. En kommun får sluta avtal om samverkan med en annan kommun om uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (23 kap. 21 och 22 §§ skollagen).

Utskottets ställningstagande

I skollagen regleras under vilka förutsättningar barn och elever i olika skolformer kan få fjärrundervisning eller distansundervisning. Distansundervisning får bara utföras av en huvudman inom skolväsendet som efter ansökan har blivit godkänd av Skolinspektionen som utförare av distansundervisning. Godkännandet ska avse en viss utbildning vid en viss skolenhet. Att huvudmannen har blivit godkänd som utförare av distansundervisning är alltså en grundläggande förutsättning även för att rektorn ska kunna besluta att en enskild elev ska ges särskilt stöd i form av distansundervisning. När det gäller fjärrundervisning är det den huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne eller en viss kurs som ska fatta ett beslut om det. Beslutet får avse högst ett läsår åt gången. Det innebär att huvudmannen regelbundet måste ta förnyad ställning till frågan om fjärrundervisning, oavsett på vilken grund fjärrundervisningen bedrivs.

När det gäller yrkanden med förslag om att förbättra möjligheterna till distansundervisning och fjärrundervisning hänvisar utskottet till gällande rätt. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:2482 (C) yrkandena 22 och 45. Utskottet avser inte heller att föreslå några åtgärder med anledning av motion 2023/24:2482 yrkande 46.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (SD), 2 (V) och 3 (C).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2022/23 gjordes detta i betänkande 2022/23:UbU5. Riksdagen har avslagit motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (S, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 16, 45 och 46 samt avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 10 och 23 samt

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Utöver att likvärdighetsbidraget byggs ut behöver den statliga närvaron öka regionalt för att bättre lokalt kunna stödja skolor och huvudmän och för att mer systematiskt sprida goda arbetsmetoder. Det var därför som de s.k. kvalitetsdialogerna påbörjades under den socialdemokratiska regeringen. I dessa samverkar samtliga skolmyndigheter, och regionala kontor har öppnats för att kunna genomföra arbetet. Kvalitetsdialogerna var en viktig satsning för att öka samverkan och stödet för att utveckla skolan. Därför föreslår vi att Skolverket får ett tydligt uppdrag att fortsätta att utveckla kvalitetsdialogerna med fler regionala kontor runtom i landet.

År 2018 infördes likvärdighetsbidraget, ett statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skolan. Och det gör skillnad. Enligt Statskontorets utvärdering av likvärdighetsbidraget har det haft avsedd effekt. Det har i stor utsträckning lett till mer resurser där behoven är som störst och satsningar på mer och bättre utbildad personal i skolorna (Olika vägar till likvärdig skola – Utvärdering av likvärdighetsbidraget till skolan. Slutrapport 2021:2). Den socialdemokratiskt ledda regeringen ökade successivt statsbidraget från 1 miljard kronor till över 6,5 miljarder kronor 2022. Att högerregeringen stoppade den planerade utbyggnaden av likvärdighetsbidraget i budgeten för 2023 innebar i praktiken att man lät kostnadsökningarna sänka skolans resurser. Uppräkningen av statsbidraget i budgetpropositionen för 2024 är bra men i reella termer har statsbidraget ändå inte ökat sedan 2022. Samtidigt har regeringen meddelat att statsbidraget byter namn till kunskapsbidraget och fördelningen ska ses över så att ”medlen

används på ett så effektivt sätt som möjligt”. Vi anser mot bakgrund av detta att regeringen ska säkerställa att kunskapsbidraget, tidigare kallat likvärdighetsbidraget, ska fortsätta att ha en fördelningsprofil som syftar till att öka skolans likvärdighet.

Det behöver säkerställas att alla elever får rätt stöd i rätt tid genom mer resurser riktas mot tidiga insatser. Vi vill därför fortsätta att stärka arbetet för att varje elev ska få rätt stöd i skolan innan problemen hunnit växa sig för stora. Fler speciallärare och specialpedagoger behöver utbildas och anställas. Alla skolor ska kunna erbjuda det stöd som behövs, exempelvis i mindre undervisningsgrupper. Fler kommunala resursskolor ska finnas för de elever som har ett särskilt stort behov av stöd, och ingen elev ska lämnas utan möjlighet att komma vidare till gymnasiet. För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser, så att de som behöver extra stöd verkligen får det, vill vi att mer resurser inom likvärdighetsbidraget riktas mot lägre årskurser.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 och avslår motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 10 och 23,

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 16, 45 och 46.

Ställningstagande

För att en lärare ska ha en rimlig chans att kunna hjälpa och stödja varje elev utifrån elevens egna förutsättningar måste klasstorleken minskas radikalt. Klassernas storlek är också en fråga om en likvärdig utbildning i hela landet. Det säger sig självt att undervisningen inte kan bli likvärdig om undervisningsgruppernas och klassernas storlek skiljer sig åt alltför mycket mellan olika kommuner. Det bör därför utredas om det är möjligt att införa ett tak för klassernas storlek där undantag medges endast det finns synnerliga skäl såsom långt avstånd till en alternativ skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 10 och 23 samt

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 16, 45 och 46.

Ställningstagande

En jämlik skola ger alla barn och elever bättre förutsättningar att lyckas och är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och brottslighet. Många elever och lärare upplever brister i trygghet och studiero. Var sjunde elev klarar inte grundskolan och var fjärde elev lämnar gymnasiet utan fullständiga betyg samtidigt som antalet elever som gör fel val till gymnasiet är stort.

En förutsättning för en likvärdig skola är att alla elever ges tillräcklig tid för lärande. Sverige har minst antal skoldagar i Norden och längst sommarlov, ungefär tre veckor längre än exempelvis Danmarks. Studier visar att det långa sommarlovet gör att eleverna tappar i kunskaper, särskilt i läsförmåga. Det drabbar särskilt de elever som kämpar för att nå kunskapsmålen och i synnerhet elever med bristande språkkunskaper. Det är dags att se över läsåret med hänsyn till elevernas möjlighet att nå kunskapsmålen. De långa sommarloven bygger mer på tradition än forskning om elevers lärande. I syfte att ge alla elever bättre möjligheter att tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter och utvecklas maximalt bör ett långsiktigt arbete inledas för att förändra läsåret i grundskolan. Detta bör göras stegvis med hänsyn till lärarbristen. Vi vill därför ge Skolverket i uppdrag att utreda hur läsåret i grundskolan kan förändras.

Trots att de ekonomiska förutsättningarna och bristen på behörig personal i dag begränsar möjligheterna till mindre klasstorlekar, behöver vi kunna titta framåt. Ju fler elever det finns i klassrummet, desto svårare blir det att skapa en trygg miljö för eleverna där allas behov tillgodoses. Flera studier konstaterar att storleken på klassen spelar roll för undervisningen och för resultaten. Exempelvis slår en studie från 2012 fast att elever som gått i mindre klasser klarade sig bättre än övriga elever vid de nationella proven i svenska, engelska och matematik vid 16 års ålder. De hade också generellt en högre utbildningsnivå och en högre lönenivå längre fram i livet. Att minska

klasstorlekarna skulle sannolikt stärka förutsättningarna för trygghet och studiero i skolan. Vi vill därför ge Skolverket i uppdrag att kartlägga klasstorlekar i grundskolan som kan utgöra ett underlag till hur rektorerna organiserar sina skolenheter utifrån vad som är lämpligt för olika årskurser.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. En mer likvärdig gymnasieskola, punkt 2 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

Kommuner kan och ska ta ett stort ansvar för att fördela skolans resurser efter behov. Men staten behöver också fortsätta att öka sitt ansvarstagande för skolans likvärdiga finansiering. Resursfördelningen ska i ökad utsträckning göras efter elevernas behov. Likvärdighetsbidraget ska fortsätta att byggas ut. På sikt bör medel för att öka skolans likvärdighet också omfatta gymnasieskolan, vars resurser i dag i princip saknar socioekonomisk viktning. Vi anser därför att det behövs ett ökat statligt ansvar för en mer likvärdig gymnasieskola och att medel för ökad likvärdighet på sikt också bör omfatta gymnasieskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Mer jämlikhet och ökad kvalitet i skolan, punkt 3 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 1 och 9.

Ställningstagande

Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att den ska jämna ut skillnader i barns och elevers bakgrund. Dock försämrats likvärdigheten i skolan, och vårt skolsystem förstärker skillnaderna. Miljöpartiet vill ge skolan mer resurser och se till att resurserna fördelas efter behov. Barn är olika och skolan måste därför kunna ta hänsyn till, och ta vara på, olikheter i fråga om intressen, styrkor och inlärningsmetoder. Därför vill jag göra ännu mer för att öka jämlikheten och bryta segregationen – alla har rätt att utvecklas i skolan. Svensk skola är till för alla barn. Det innebär att barns och elevers rätt till utbildning kommer i första hand, och de ska kunna känna sig trygga på förskolan och i skolan.

Samhällets förväntningar på skolväsendet är höga. Utbildning i en snabbt föränderlig omvärld är komplex och måste ges de bästa förutsättningarna. Det innebär att det behövs ett kontinuerligt systematiskt kvalitetsarbete på varje förskola och skola som bidrar till ökad kvalitet och likvärdighet, samt höga kunskapsresultat. Ett sätt för staten att ta större ansvar för en likvärdig utbildning i hela landet är att se till att skolhuvudmännen får stöd för det. Skolverket är den myndighet som stöder skolhuvudmännen i kvalitetsarbetet och behöver ge ett aktivt stöd till skolor för att de ska arbeta med att utveckla sin verksamhet. Alla skolor ska vara bra skolor, och det kräver ett systematiskt kvalitetsarbete, t.ex. med kvalitetsdialoger och särskilda insatser som Samverkan för bästa skola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 36 och avslår motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,

2023/24:853 av Ulrika Heindorff (M),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 37,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 15 och 17 samt

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 37.

Ställningstagande

Pojkars skolresultat behöver höjas eftersom deras resultat i svensk skola generellt sett är lägre än flickors. Statistik visar att pojkarnas betyg varit omkring 10 procent lägre än flickornas sedan 1988. Det behövs ökad kunskap om varför det ser ut så och på vilka sätt pojkars resultat kan höjas. Förändringarna av betygssystemet förefaller drabba pojkar och flickor olika. Flickor har generellt blivit mer stressade och risken för psykisk ohälsa har ökat medan pojkar generellt sett mer tenderar att uppvisa utåtagerande beteendestörningar eller aggressivitet. Tydligare uppdrag krävs till myndigheter för att de ska se över vilka insatser som kan göras för att höja pojkars skolresultat och minska stress och psykisk ohälsa bland flickor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7 och

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 och avslår motionerna

2023/24:853 av Ulrika Heindorff (M),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 37,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 15 och 17,

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 37 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 36.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen borde överväga en ordning där elever ska ha erhållit kunskaper att klara nästa årskurs innan de får flyttas upp till den. Undervisningen i varje årskurs bygger på de baskunskaper som varje elev ska ha förvärvat årskursen innan. Utan en stadig grund i skolans kärnämnen blir det svårt för en elev att klara undervisningen och eleven riskerar att hamna alltmer efter med följderna att eleven kan uppleva hopplöshet och kanske ger upp. Om rektorn inte ser rimliga möjligheter att eleven kan klara av nästa årskurs ska rektorn göra en samlad bedömning och efter samråd med elevens lärare fatta det slutgiltiga beslutet om en elevs eventuella behov att gå om en årskurs. Detta beslut ska fattas i omsorg om eleven och följa eleven även om

vederbörande väljer att byta skola. Vid behov av en andra bedömning kan eleven tillåtas göra ett kunskapstest. Målsmän ska informeras i god tid om att deras barn riskerar att inte godkännas eller nå målen. Målsättningen är att elever som i dag inte når upp till betyget E får bättre möjligheter till detta, samt att betydligt fler elever lämnar grundskolan med godkända betyg.

År 1962 beslutade riksdagen att införa enhetsskolan – den nya grundskolan – som skulle ersätta folkskolan, realskolan och andra sorters skolor som fortsättningsskolan och flickskolan. Beslutet föregicks av en försöksverksamhet som påbörjades läsåret 1949/50 – alltså före riksdagens principbeslut – och avsikten var att försöksverksamheten skulle utvärderas och att frågan om enhetsskolan därefter skulle avgöras i riksdagen. Skolöverstyrelsens utvärdering visade att enhetsskolans resultat var mycket sämre än realskolans, men trots detta fattade riksdagen beslutet att enhetsskolan, eller grundskolan, skulle ersätta alla tidigare skolformer. Vi anser att alla stora reformer bör utvärderas i syfte att dra lärdomar inför framtiden. Drygt 60 år har gått och enhetsskolan har inte utvärderats. Därför borde regeringen överväga att tillsätta en utredning som utvärderar enhetsskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 15 och 17 samt avslår motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,

2023/24:853 av Ulrika Heindorff (M),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 37,

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 37 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 36.

Ställningstagande

En bra grund- och gymnasieskola kännetecknas av att alla elever möts av höga förväntningar. Forskningen visar entydigt att höga förväntningar är avgörande för elevernas kunskapsresultat, oavsett bakgrund, kön eller funktionsnedsättning. För barn som växer upp i studievana hem i områden där de flesta pluggar vidare efter gymnasiet kanske det är en självklarhet, men så är inte

alltid fallet i områden med sämre skolresultat, som i förorter, vissa bruksorter och delar av landsbygden. I dag är skillnaderna mellan elever, klasser och kommuner alltför stora. Drygt var fjärde elev uppnår inte kunskapsmålen i ett eller flera ämnen, och saknar därmed fullständiga betyg i grundskolan. Såväl högpresterande som lågpresterande elever – och alla däremellan – förtjänar att mötas av vuxna som utmanar dem att nå sin fulla potential.

De nationella proven som finns i dag kan inte användas som landsomfattande kunskapsmätningar eftersom de inte är utformade för att jämföra elevers kunskapsutveckling över tid. Internationella kunskapsmätningar såsom Pisa, Pirls och Timss görs också med alldeles för långa intervaller på flera år. Därför behövs ett komplement med egna nationella kunskapsmätningar, så att utvecklingen i svensk skola kan följas mer löpande. Det finns stora möjligheter att nyttja digitala verktyg till detta på ett enkelt och obyråkratiskt sätt. Genom kontinuerliga digitala kunskapsmätningar genom hela skolgången kan elevernas kunskapsnivåer följas upp och ge underlag både för läraren att tidigt sätta in insatser där det finns behov samt för skolmyndigheterna att utveckla mer träffsäkra insatser och justeringar på nationell nivå, och det gör det möjligt att följa en elevs progression. Det är viktigt att dessa mätningar görs kontinuerligt utan att öka lärarnas arbetsbelastning. Det behöver därför införas kontinuerliga digitala kunskapsmätningar i skolan som stöd för bedömning av elevernas progression.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 4 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 37 och

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 37 och avslår motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,

2023/24:853 av Ulrika Heindorff (M),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 15 och 17 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 36.

Ställningstagande

Alla barn och unga har rätt att utvecklas till den de är och vill vara, oavsett könsidentitet och bakgrund. Förskola och skola har ett kompensatoriskt uppdrag som är fastställt i lag och ska utföras. Den starkaste bestämmingsfaktorn för resultat i skolan är föräldrarnas utbildningsbakgrund, men ojämlikheten ökar i svensk skola. Den utvecklingen måste vändas. Därför är det viktigt att alla barn, oavsett kön och könsidentitet, möts med höga förväntningar och erbjuds möjligheter att utvecklas i sina studier.

Uppdelningen i tydliga könsroller börjar redan i förskolan och skolan. Flickor fostras till att vara duktiga medan pojkarna halkar efter i skolan. Samtidigt mår många unga dåligt. Det drabbar framför allt flickor som kämpar med utseendeideal och prestationsångest. Pojkars framtid påverkas av deras sämre skolresultat. Dessutom är det många unga hbtqi-personer som mår dåligt av de begränsande normer som finns och där kan vi se att unga transpersoner är särskilt utsatta. Vi behöver därför möta pojkar och flickor med samma höga förväntningar i skolan och erbjuda samma möjligheter att utvecklas och lyckas i sina studier.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Skolplikt, punkt 5 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 40 och
avslår motion

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21.

Ställningstagande

Nu är tiden inne att förlänga skolplikten och göra gymnasieutbildningen obligatorisk. Att skolplikten upphör efter grundskolan anser vi både är en falsk signal till unga att de inte behöver utbilda sig och att samhällets möjligheter att fånga upp unga drastiskt försämrats. Gymnasieutbildning har i praktiken blivit ett minimikrav för att få jobb. De krav som arbetsmarknaden ställer på språkliga, matematiska, digitala, kreativa och sociala kompetenser innebär att det i praktiken inte finns någon arbetsmarknad för unga som inte läser vidare på gymnasiet. Arbetsmarknaden kräver också i allt större utsträckning att kompetens fylls på fler gånger under arbetslivet. Därför måste utbildningar

också vara påbyggnadsbara. Samhället har inte heller råd att tappa unga i gymnasieåldern vare sig det är till arbetslöshet, utanförskap eller kriminella nätverk. Vi föreslår därför att det tillsätts en utredning om att skolplikten ska förlängas och även omfatta gymnasiestudier upp till 18 års ålder. Det innebär att gymnasieskolan både ska bli en plikt och en rättighet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Skolplikt, punkt 5 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21 och avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 40.

Ställningstagande

Att skolplikten varken gäller för asylsökande eller barn med uppehållstillstånd gör att många går miste om den grundläggande skolgång de egentligen har rätt till. Vi vet hur viktig skolan är för barns framtidsutsikter. Vi vet även att en bra skolgång från tidig ålder kan göra mycket för att förhindra socioekonomisk utsatthet. Genom skolplikt skapar man en tydlig förbindelse mellan barn och samhälle, och minimerar risken för att barnen faller mellan stolarna. För att förverkliga detta är det nödvändigt att det inte införs angiverilagar i skolan. Därför föreslår vi att grund- och gymnasieutbildningen ska vara obligatorisk för asylsökande barn, barn som saknar uppehållstillstånd och barn med tillfälligt uppehållstillstånd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar, punkt 6 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 22 och avslår motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17 och 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 10.

Ställningstagande

Det behöver göras mer för att skolorna med allra tuffast förutsättningar får fler lärare och mindre klasser. Resurser behöver tillföras för att höja kunskapsresultaten genom att t.ex. dubbelt så många lärare i kärnämnen anställs, elevhälsan förbättras eller undervisningsgrupperna minskas. Genom två lärare i klassrummet eller betydligt minskade klasser skulle varje elev få mer tid med skickliga lärare och det blir högre kvalitet i undervisningen, mindre stök och mer kontinuitet i undervisningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar, punkt 6 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17 och avslår motionerna

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 10 och 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 22.

Ställningstagande

Regeringen bör i sitt arbete överväga riktade insatser mot skolor i utsatta områden. Idéer om att använda skolor som integrationsverktyg genom bussning, lottnings och kvotering måste omedelbart överges. I stället ska ett paket med riktade insatser införas mot skolor med hög andel invandrarelever och ordningsproblem i allmänhet samt skolor i utsatta områden i synnerhet. Dessa insatser ska för samhällets och elevens bästa utgöras av disciplin, införda regler och normer som bygger på svensk tradition och svenska värderingar, tydligt kunskapsfokus där svenska utgör förstaspråk och talas i

alla klassrum (bortsett från när det är språkundervisning) och korridorer, höga förväntningar på uppförande och akademiska prestationer, omedelbara konsekvenser vid dåligt uppförande och regelbrott och positiv återkoppling vid goda resultat och skötsamhet, längre skoldagar, sommarskola, mobilförbud och skoluniform. Utbildningsmodellen No Excuses som i dag tillämpas i liknande områden i USA och England kan enligt vår mening användas som inspiration, men behöver anpassas efter svenska förhållanden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Skolor med socioekonomiskt svåra förutsättningar, punkt 6 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 10 och avslår motionerna

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 22.

Ställningstagande

Skolsegregationen behöver motverkas. En av den svenska skolans största utmaningar enligt den internationella PISAMÄTNINGEN och OECD:s analyser är skolsegregationen. Den största orsaken till segregerade skolor är boendesegregationen. Svenska skolor är också segregerade på så vis att elever med föräldrar med olika utbildningsbakgrund väljer olika skolor, och pedagogiskt segregerade genom att de bästa lärarna tenderar att oftare arbeta på skolor med elever som har goda förutsättningar att klara skolan. Skolsegregationen leder till att alla barn inte får samma chans till en bra utbildning. Skolmarknaden som den är utformad i dag förstärker skolsegregationen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Ansvarsfördelningen, punkt 7 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13 och

2023/24:993 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 10.

Ställningstagande

Det kommunala huvudmannaskapet med 290 olika sätt att styra skolan har skapat ett byråkratiskt system. Med en tydlig statlig finansiering och resursfördelning som utgår från behoven kan de ekonomiska resurserna prioriteras och fördelas till de insatser som spelar störst roll för elevernas kunskapsutveckling. Med ett nationellt ansvarstagande kan den negativa trenden vändas och skolsystemet ges förutsättningar att bli likvärdigt. Skolväsendets olika delar ska hänga ihop och därmed bör frågan om huvudmannaskap belysas när det gäller skolväsendets samtliga delar. Nyligen presenterades en utredning i form av ett besluts- och kunskapsunderlag kring förstatligande av skolan. Utredningen innehåller inga skarpa förslag eller förslag på författningsändringar utan består i huvudsak av bedömningar. Det bör därför tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska kunna överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar.

Riksrevisionen rekommenderar att Sameskolstyrelsens verksamhet inryms i Sametinget och att regeringen utreder vilka förutsättningar som krävs för att Sametinget ska kunna genomföra uppgifterna (RiR 2017:15). Utredningen om en ny myndighetsstruktur på skolområdet (SOU 2018:41) visar att det har varit svårt att hitta ett fullt fungerande huvudmannaskap för sameskolan. Utredningen föreslår därför att Sametinget ska bli ny huvudman för sameskolorna samt förskoleklassen och fritidshemmen vid en enhet med sameskola. Sameskolstyrelsen föreslås upphöra som myndighet. En överflyttning av ansvaret från Sameskolstyrelsen till Sametinget skulle förbättra förutsättningarna för samisk utbildning. Den största fördelen skulle vara en tydligare styrning. Ett införlivande av Sameskolstyrelsens uppgifter i Sametinget är också i linje med regeringsformen, där det framgår att samernas möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Därför bör regeringen utreda möjligheten att flytta ansvaret för Sameskolstyrelsen till Sametinget.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Resursfördelningen, punkt 8 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2 och avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6 och 7,

2023/24:1007 av Gunilla Carlsson och Dzenan Cisijsa (båda S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 2,

2023/24:1551 av Åsa Eriksson och Eva Lindh (båda S),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 5 och

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 11, 13 och 14.

Ställningstagande

Nuvarande skolpengssystem överkompenserar friskolor för ansvar som bara kommuner har och missgynnar elever i kommunala skolor. Detta är ett faktum som sedan tidigare är väl utrett. Utredningen om en mer likvärdig skola utredde frågan och föreslog att en förändring skulle genomföras av hur skolpengen beräknades så att kommuner skulle kunna göra avdrag för de merkostnader som uppstår på grund av att olika huvudmän har olika ansvar (En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning [SOU 2020:28]). Även Riksrevisionens granskning Skolpengen – effektivitet och konsekvenser (RiR 2022:17) bekräftade bristerna i fråga om skolpengen och konstaterade att dagens skolpengssystem varken är kostnadseffektivt eller bra för likvärdigheten i svensk skola. Vi föreslår därför att skolpengssystemet omedelbart görs om så att de kommunala skolorna kompenseras för det större lagstadgade ansvar som de har och att större hänsyn tas till skolornas fasta kostnader. Vi anser alltså att regeringen utan dröjsmål och utifrån befintliga beredningsunderlag ska lägga fram förslag om att skolpengen ska sluta överkompensera friskolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Resursfördelningen, punkt 8 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna

2023/24:1007 av Gunilla Carlsson och Dzenan Cisija (båda S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 2,

2023/24:1551 av Åsa Eriksson och Eva Lindh (båda S),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 5,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 11, 13 och 14 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Nuvarande skolfinansieringssystem med skolpeng måste avskaffas för att öka likvärdigheten i skolan. Modellen där en viss summa pengar följer med varje elev skapar incitament för stora klasser. Kostnaderna för att bedriva undervisning är i stort sett desamma oavsett klassens storlek, vilket leder till att stora klasser går med överskott och mindre klasser med underskott. Med andra ord missgynnas skolor med hög lärartäthet och mindre klasser medan skolor med låg lärartäthet och stora klasser gynnas av dagens skolpengssystem. Skolor på landsbygden och skolor med elever med behov av mindre undervisningsgrupper är också förlorarna i detta system. Klasstorlek och lärartäthet har betydelse för elevers kunskapsinläring. Tydligast är det för elever som går de första åren i grundskolan och för elever som inte får så mycket stöd i sina studier hemifrån. Med ett förändrat skolfinansieringssystem, nationellt ansvarstagande och en sammanhållen skola kan den negativa trenden vändas och skolsystemet få förutsättningar att bli jämlikt. Ett alternativt system som skulle fungera bättre är att ha en fast ersättning per klass – klasspeng – och en särskild peng som fördelas utifrån elevernas individuella behov. Regeringen bör därför utreda hur skolpengssystemet kan ersättas med en finansieringsmodell som bättre gynnar alla skolor.

Villkoren är inte lika för kommunala och privata skolor. Tidigare fanns det ett skolpliktsavdrag. Det innebär att kommunerna kunde göra ett avdrag i skolpengen innan pengarna skickades till de fristående skolorna. En kommun har en skyldighet att erbjuda alla skolpliktiga elever utbildning och kan inte neka att ta emot en elev. Kommunen måste även garantera att alla barn som flyttar till kommunen har en skola att gå till samt att det finns en beredskap för

att ta emot elever från friskolor som går i konkurs. De enskilda huvudmännen kan i stor utsträckning välja vilka elever som ska få gå i deras skolor. De har inte samma skyldigheter, syften eller ambitioner som de kommunala skolorna och har därför inte samma kostnader och blir alltså överkompenserade ekonomiskt medan kommunala verksamheter tvingas att skära ned. Regeringen bör därför även utreda hur skolpliktsavdraget kan återinföras för en mer rättvis fördelning av resurserna till skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Resursfördelningen, punkt 8 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 11, 13 och 14 samt avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6 och 7,

2023/24:1007 av Gunilla Carlsson och Dzenan Cisija (båda S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 2,

2023/24:1551 av Åsa Eriksson och Eva Lindh (båda S),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 5 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

En betydande andel av statens bidrag till skolan fördelas i dag som en grundpeng per skola oavsett huvudman. En stabil grundplatta skulle skapa bättre förutsättningar för särskilt små huvudmän och utjämna skillnader mellan skolornas förutsättningar. En ny modell för skolpengen behöver utredas som oavsett skolhuvudman har en fast grundpeng per skola och en rörlig elevpeng som bl.a. bör differentieras utifrån faktorer som socioekonomi och gleshet.

Om en elev byter skola medför det direkt ekonomiska konsekvenser eftersom elevpengen följer med eleven till den nya skolan. Det gör det svårt för skolorna att planera eftersom resurserna kan förändras hastigt. Det behöver därför vara viss tröghet i systemet i den nya resursfördelningsmodellen. Ett barn som av olika skäl har behov av att byta skola på grund av en icke-fungerande skolsituation ska även fortsättningsvis ha möjlighet att göra det under pågående läsår. Det är dock avgörande att det är barnets behov som är styrande för skolbytet; ett skolbyte mitt i läsåret kan påverka elevens

kunskapsinhämtning. Många skolbyten kan också påverka gruppen och gruppdynamiken negativt. Det ska inte vara möjligt för en vårdnadshavare att använda skolbyte som ett verktyg för att undkomma samhällets skydd, exempelvis när en skola gjort en orosanmälan. Det finns ett behov av att reglera antalet skolbyten. Det bör därför utredas hur man kan införa en gräns för antalet skolbyten per läsår i grundskolan.

Det finns ett stort behov av att säkerställa en långsiktig finansiering för resursskolor och elever i behov av extraordinära stödåtgärder. Det handlar inte bara om likvärdiga förutsättningar utan också om att ge de elever som är i behov av särskilt stöd och behov av att gå i en resursskola en reell möjlighet att lyckas. Ryckigheten och den enorma administration som följer med ansökan om tilläggsbelopp behöver åtgärdas så att speciallärares tid i stället kan gå till eleverna. Tilläggsbeloppen behöver utredas skyndsamt för att garantera stöd för elever under en längre tidsperiod, samt för att möta behovet av förutsägbarhet och transparens.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Resursfördelningen, punkt 8 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 5 och avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6 och 7,

2023/24:1007 av Gunilla Carlsson och Dzenan Cisiya (båda S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 2,

2023/24:1551 av Åsa Eriksson och Eva Lindh (båda S),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 11, 13 och 14 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Skolpengssystemet måste göras om så att de kommunala skolorna kompenseras för det lagstadgade ansvar de har och större hänsyn måste tas till de kommunala skolornas fasta och trögrörliga kostnader. Kommunerna ska därför ersättas för kostnaden för att alltid vara beredd att ta emot nya elever. Miljöpartiet anser att det är hög tid att förbjuda de vinstutdelande aktiebolagsskolorna och få bort marknadslogiken ur skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. Små skolor, punkt 9 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 47 och 48 samt avslår motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 33.

Ställningstagande

Det behöver göras en bred genomlysning av skollagen för att små skolor ska kunna utvecklas på bättre villkor. Skolverket måste kunna ge tydliga rekommendationer och stöd som underlättar för små skolor. Skolverket bör därför få i uppdrag att ta fram faktaunderlag kring små skolors kvalitet och stöd för deras särskilda utmaningar. Skolverket behöver också göra en genomlysning av dagens regelverk för att se om det finns regelverk där skollagen kan vara mer flexibel för att skapa underlag för utveckling även för små skolor och små huvudmän.

Även möjligheten att stärka finansiering av små skolor behöver utredas. Mindre skolor riskerar att läggas ned, inte minst på den svenska landsbygden, med långvariga negativa konsekvenser som följd både för eleverna och för samhället i stort. Små enheter blir dyrare eftersom en lärare på den typen av skola har färre elever i varje undervisningsgrupp. Det behövs ett utökat statligt stöd för att kunna bibehålla och utveckla landets små skolor. När kommuner får stöd till skolan så behöver en parameter vid fördelningen av stöd vara avstånd och gleshet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Små skolor, punkt 9 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 33 och
avslår motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 47 och 48.

Ställningstagande

Det behöver satsas mer på skolor i glesbygder och skärgårdar. Möjligheten att införa ett statligt bidrag för mindre skolor i exempelvis glesbygden och skärgårdskommuner behöver undersökas. Samma sak gäller bemanningen med studie- och yrkesvägledare. Denna satsning ska finansieras inom ramen för ett utbyggt likvärdighetsbidrag från staten. Lärarbristen är särskilt stor i glesare bebodda områden i vårt land. Här måste möjligheten till fjärrundervisning via länk utökas till stöd för såväl elever som lärare. För yngre elever är det viktigt att det finns en lärare eller en annan lämplig handledare på plats vid fjärrundervisning. Skolmyndigheterna behöver erbjuda stöd och genomföra tillsyn för att säkerställa att undervisningen är av god kvalitet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Avgifter i skolan, punkt 10 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S),
Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:781 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:1316 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S) och

2023/24:1931 av Amalia Rud Pedersen och Dzenan Cisija (båda S) samt
avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14,

2023/24:1575 av Mattias Vepsä (S) yrkande 2,

2023/24:1946 av Yasmine Bladelius (S) och

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 32.

Ställningstagande

Principen för grundskolan ska vara att all verksamhet som bedrivs i skolans regi ska vara avgiftsfri, inga s.k. obetydliga kostnader ska få tas ut av vare sig barn eller föräldrar. För att kunna göra detta till verklighet behöver formuleringar i skollagen förändras.

Det finns skolor runt om i landet som redan i dag serverar avgiftsfri frukost som är tillgänglig för alla elever. Detta visar att frukostservering kan rymmas

inom skolans nuvarande uppdrag. Gratis skolmjölk, skolmat och skolfrukost är verktyg i arbetet med att motverka utsattheten och nå en jämlik skola där alla elever har samma förutsättningar för att kunna ta till sig undervisningen. Vi anser därför att man bör utvärdera de försök som görs med skolfrukost och överväga potentialen i att ur ett samhällsekonomiskt perspektiv införa skolfrukost.

En förutsättning för att klara sin skoldag, precis som i arbetslivet, är att man är mätt och koncentrerad. Hungriga barn och unga har svårare att koncentrera sig, stör andra i klassrummet och klarar inte av sitt arbete lika bra som mätta barn. Detta bidrar till dålig arbetsmiljö och i förlängningen psykisk ohälsa. I tider av högre matpriser där många familjer kämpar med att få hushållskassan att gå ihop är det därför på sin plats att skollunchen i gymnasieskolan görs avgiftsfri. Unga ska vara hungriga efter kunskap, inte efter skollunchen. Det bör därför övervägas att det ska bli obligatoriskt för alla gymnasieskolor att servera avgiftsfri skollunch.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Avgifter i skolan, punkt 10 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14 och avslår motionerna

2023/24:781 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:1316 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),

2023/24:1575 av Mattias Vepsä (S) yrkande 2,

2023/24:1931 av Amalia Rud Pedersen och Dzenan Cisija (båda S),

2023/24:1946 av Yasmine Bladelius (S) och

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 32.

Ställningstagande

Även om majoriteten av landets gymnasieskolor i dag erbjuder fri skolmat så är det frivilligt och upp till kommunerna och de andra huvudmännen att avgöra om gymnasieelever ska ha kostnadsfri mat eller inte. Lagstiftningen om skolmat som endast finns för grundskolan bör även omfatta alla elever vid gymnasieskolor. Regeringen bör därför tillsätta en utredning i syfte att förändra skollagen så att alla gymnasieelever säkras rätten till avgiftsfria och näringsrika skolmåltider.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Avgifter i skolan, punkt 10 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 32 och avslår motionerna

2023/24:781 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14,

2023/24:1316 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),

2023/24:1575 av Mattias Vepsä (S) yrkande 2,

2023/24:1931 av Amalia Rud Pedersen och Dzenan Cisija (båda S) och

2023/24:1946 av Yasmine Bladelius (S).

Ställningstagande

Det viktigt att alla elever får frukost på morgonen, oavsett hemförhållanden, för att de ska ta sig an skoldagen på lika villkor. Hungriga magar försvårar inlärningen och ökar oron i klassrummet. Det bör därför införas att frukost ska serveras i grund- och gymnasieskolan. Frukost på morgonen ger både elever och lärare en bättre skoldag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Förutsättningar för skolval, punkt 11 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

För att kunna skapa bättre förutsättningar för en likvärdig undervisning och ett effektivt utnyttjande av skolans resurser bör skolplaceringar i grundskolan

utgå från upptagningsområden där en elev i första hand får en plats på en kommunal skola. Upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola relativt nära hemmet. Hänsyn bör även tas till eventuell boendesegregation, och en strävan ska vara en sammansättning av elever med olika bakgrund.

Efter att en skolplacering meddelats bör det dock även ges möjlighet för föräldrar och elever att komma med alternativa önskemål. Ett sådant önskemål ska motiveras särskilt. Skäl för en annan placering kan t.ex. vara sociala eller att en elev har en funktionsnedsättning och kan få bättre stöd vid en viss skola. Vid konkurrens om en plats bör platsen i första hand tilldelas en elev som bor inom samma upptagningsområde som skolan ligger i. Varje fall av särskilda önskemål ska beslutas av skolledningen för den mottagande skolan i samråd med vårdnadshavare.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Gemensamt skolvalssystem, punkt 12 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3 och avslår motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Vi vill ha ett rättvist och transparent skolval där fler får chansen att välja skola. Föräldrar och elever ska kunna göra trygga skolval i ett tydligt och mer rättvist skolvalssystem som har barnen i fokus. Vi föreslår därför att det införs ett gemensamt och offentligt administrerat skolvalssystem där både kommunala och fristående skolor ska ingå. Samtidigt ska friskolornas egna kösystem avskaffas. Föräldrars önskemål om plats på en skola ska precis som i dag fortsatt vara styrande för skolplaceringar, och rätten att få gå i en skola nära hemmet och syskonförturen ska säkras så att skolvalet blir tryggt och så att familjer kan få en hållbar vardag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

27. Gemensamt skolvalssystem, punkt 12 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 och

avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Det behöver bli tydligare och lättare att önska skola. Information om skolornas kvalitet behöver vara jämförbar. Det behöver därför införas ett aktivt och gemensamt skolval i grundskolan med tillgänglig information under en tydlig ansökningsperiod. Genom ett gemensamt skolvalssystem som öppnas ett år före skolstart säkerställer vi även att elever behandlas lika i urvalsprocessen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

28. Allsidig social sammansättning av elever, punkt 13 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

Skolan är en viktig mötesplats för barn och unga med olika bakgrund. Därför föreslår vi att huvudmän ska verka för att uppnå en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

29. Förbud mot kötid som urvalsgrund, punkt 14 (S, V, C, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Anders Ådahl (C), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 4 och
bifaller delvis motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi vill värna allas möjlighet att välja skola. Tyvärr är dagens skolval varken fritt eller rättvist. Det stänger ute elever och begränsar valfriheten för många föräldrar. I många fall kan det krävas flera års kötid för antagning, något som är till fördel för elever som kommer från socioekonomiskt starkare hem. Ingen ska kunna paxa en plats, det ska vara lika villkor för alla.

Det är oacceptabelt att bristen på insyn i skolvalsköer gör att friskolor kan välja elever. För att skolvalets segregeringseffekter ska upphöra måste de antagningsregler som gäller för friskolorna förändras. Skolan är till för barnen. Elever ska kunna välja skola, men skolor ska inte kunna välja bort elever.

Vi anser att man i antagningen till skolor ska behålla rätten att få gå på en skola nära hemmet och beakta syskonförtur. I övrigt ska det vara möjligt för alla att önska plats på vilken skola som helst. Det ska inrättas ett öppet, gemensamt antagningssystem för skolan där ingen ska kunna paxa plats på förhand. Kötid som urvalskriterium till friskolorna bör därför avskaffas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

30. Skolskjuts, punkt 15 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och
avslår motionerna
2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkande 2,
2023/24:1985 av Magnus Manhammar (S),
2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 33 och
2023/24:2712 av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Gymnasieskolan är den enda skolformen i Sverige där de som fortfarande betraktas som barn inte har rätt till skolskjuts om de bor långt ifrån sin skola. För att gymnasiet ska vara en rättighet i hela landet och inte en klassfråga ska alla ha samma möjlighet att ta sig dit. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att utreda möjligheten att i skollagen ge gymnasieelever rätt till skolskjuts.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

31. Skolskjuts, punkt 15 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 33 och
avslår motionerna
2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15,
2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S) yrkande 2,
2023/24:1985 av Magnus Manhammar (S) och
2023/24:2712 av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Tillgång till skolskjuts är en viktig förutsättning för barnfamiljer att kunna bo och leva på Sveriges landsbygd. I dag har regelverken för skolskjuts en rad begränsningar, bl.a. vad gäller avstånd och vilka åldrar som omfattas. Dessutom gäller rätten till skolskjuts inte fullt ut om man går på en fristående skola. Att den enda tillgängliga skolan på rimligt avstånd är just en friskola är inte ovanligt. Därför bör regelverken ses över så att rätten till skolskjuts säkerställer tillgången för fler elever och för att i högre grad omfatta även fristående skolor och elever vars närmaste skola ligger i grannkommunen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

32. Etablering av fristående skolor, punkt 16 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:1027 av Adrian Magnusson (S),
2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 4 och
2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motionerna
2023/24:815 av Jonathan Svensson (S),
2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,
2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 1 och
2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 42 och 44.

Ställningstagande

Kommunerna har det lagstadgade samhällsansvaret för alla elevers rätt till en bra skola. Trots detta saknar kommunerna ett avgörande inflytande över skolans långsiktiga planering. Friskolekoncerner väljer ofta att etablera sig på platser med ett elevunderlag som skapar goda förutsättningar för vinstuttag, samtidigt som kommunala skolor drabbas av överkapacitet och stigande genomsnittskostnader. I det nuvarande systemet kan aktiebolag etablera en skola i en kommun och dränera den kommunala skolan på resurser. Detta kan i sin tur leda till att kommunen tvingas att lägga ned skolor. Samhället måste därför ha kontroll över var och när nya skolor etablerar sig.

Riksrevisionens granskning visar att skolpengens utformning, inte minst när den kombineras med ny- och överetableringar av friskolor, leder till en ineffektiv användning av skolans resurser. En fri etableringsrätt för friskolor är enligt vår mening inte rimlig. Vi anser därför att reformer av skolpengen ska kombineras med att kommunerna får vetorätt vid ansökningar om friskoleetableringar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

33. Etablering av fristående skolor, punkt 16 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2023/24:815 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:1027 av Adrian Magnusson (S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 1,

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 4,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 42 och 44 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Det har uppmärksammats hur skolkoncerner har egna sökmotorer för gymnasievalet med generiska namn som ger intrycket av att visa alla skolor men i själva verket bara informerar om koncernens egna skolor. Att välja skola kan vara ett av de viktigaste valen som vårdnadshavare och barn gör. Då är det viktigt att den information som finns tillgänglig inte försöker vilseleda. Därför bör det utredas om det i ägar- och ledningsprövningen ska inkluderas krav på att vilseledande marknadsföring inte får förekomma.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

34. Etablering av fristående skolor, punkt 16 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 42 och 44 samt avslår motionerna

2023/24:815 av Jonathan Svensson (S),

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,

2023/24:1027 av Adrian Magnusson (S),

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S) yrkande 1,
 2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 4 och
 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Kraven vid tillståndsprocessen för fristående skolor bör anpassas efter driftsform och skolstorlek. Det har varit nödvändigt att skärpa ägar- och ledningsprövningen de senaste åren för att säkra seriösa aktörer i skolan. Men samma hårda krav gäller oavsett vem som ansöker. Om det är en koncernskola eller en idéburen skola, liten eller stor huvudman spelar ingen roll. Det har gjort att allt färre idéburna och mindre friskolor, med mindre kapital, har möjlighet att etablera sig. Därför bör vissa krav i tillståndsprocessen förenklas för mindre huvudmän. Det kan exempelvis handla om att lätta på kravet på att skollokaler ska vara ordnade redan före ansökan eller att avgiften ska anpassas efter huvudmannskapet. Kapaciteten måste prövas utifrån huvudmannens förutsättningar och särdrag. Det skulle stärka idéburna skolors och mindre friskolors möjlighet att starta och utveckla nya skolor.

Det bör också införas en skärpt kontroll av utländskt ägandeskap av skolor och Skolinspektionen bör få rätt att neka tillstånd på säkerhetspolitiska grunder. Stater som exempelvis Ryssland, Kina och Iran samt extrema organisationer försöker få inflytande över samhällsviktiga verksamheter, inhämta information, skapa misstro i samhället och påverka Sveriges politiska vägval. När Sveriges demokrati hotas måste vi agera med kraft. Vårt utbildningssystem är centralt för att säkra och utveckla vår demokrati. Skolan behöver skyddas från oönskad yttre påverkan. Utländskt ägarkapital bör vara föremål för särskild granskning. Skolinspektionen ska även få rätt att neka tillstånd på säkerhetspolitiska grunder.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

35. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 17 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 8, 9 och 11 samt avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 8 samt

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 3 och 8.

Ställningstagande

När kommuninvånarna betalat skatt för att barnen i kommunen ska få en bra skolgång är det orimligt att skolföretag i stället använder pengarna till att finansiera expansion eller annan verksamhet i helt andra kommuner eller till och med andra länder. Skolkoncerner kan i dag flytta resurser från en kommun för att expandera i andra kommuner, detta helt utan insyn och kontroll från kommunen som betalat skolpengen. Det ger koncerner konkurrensfördelar gentemot mindre friskolor, men innebär också att kommunala skolor konkurreras ut, tvingas att stänga eller får merkostnader på grund av tomma platser. Samhällets kontroll över skolans resurser måste därför öka. Ett tilläggsdirektiv behövs till utredningen En skola utan vinstintresse (dir. 2022:102) för att utreda och ge förslag på hur sådan flykt av skolans medel kan stoppas, oavsett hur förslaget om vinstförbud utformas. De resurser som kommuner avsatt till skolan ska inte kunna flyttas över till andra kommuner eller länder.

Vidare anser vi att Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) återigen ska få ett tydligt uppdrag att utreda hur ett vinstförbud i skolan ska genomföras. Utredningen om att förbjuda vinstuttag har ändrats och utredningen får inte längre föreslå ett vinstförbud. I stället för att ta itu med grundproblemet och förbjuda vinsterna helt, är enligt vår mening regeringens och Sverigedemokraternas uppfattning att ökad administration, byråkrati och kontroller ska kunna garantera att skolor inte skär ned på kvaliteten i skolan för att gå med vinst. Allt i skolan kan inte detaljregleras och kontrolleras. Därför kommer det alltid att gå att minska på kvaliteten för att kunna gå med vinst. Deras förslag kommer därför inte att komma till rätta med problemen utan att skapa nya problem, i takt med att alltmer resurser som kunde ha gått till undervisning i stället ska gå till ökad administration och kontroll.

Det ska även utredas och införas ett vinstförbud på förskolans område. Andelen förskolor som drivs av bolag ökar och några stora koncerner intar en alltmer dominerande roll. Risken är att oseriösa aktörer och vinstjakt, precis som i grundskolan och gymnasiet, kommer att få en allt större negativ påverkan på förskolans likvärdighet och kvalitet. Fristående förskolor har också en lägre andel utbildad personal än kommunala förskolor. Ett vinstförbud behöver därför utredas och införas även på förskolans område.

En utredning behöver tillsättas om hur vinstjakten kan stoppas och kvaliteten säkerställas inom yrkes- och lärlingsutbildningar. De senaste åren har flera avarter uppdragats där vinstdrivande skolföretag använder yrkes- och lärlingsutbildningar för att tjäna pengar på det svenska skolsystemet. En del skolföretag har bedrivit naturbruksgymnasium utan djur, andra har hänvisat el-elever att praktisera på en städfirma. Ersättningen till skolföretag för elever som läser en yrkesinriktad utbildning är ofta flera gånger högre än för elever som läser teoretiska utbildningar. Detta beror på att friskolan kompenseras för

att exempelvis hålla sig med hästar, stall eller utrustning. Yrkesutbildningar, i synnerhet gymnasielärlingsutbildningar, har blivit en lukrativ verksamhet för vinstdrivande skolföretag eftersom skolföretagen då både kan skära ned på kostnaderna för utbildningsmiljöer och lokaler när eleverna är ute på praktik och får ett extra statsbidrag för lärlingsinriktningen.

Mot bakgrund av detta kräver vi insatser för att säkerställa kvaliteten på undervisningen på yrkesinriktade utbildningar. En utredning bör tillsättas som genomlyser överkompensationen till friskolor och hur skolföretag kan tvingas att leverera den utbildning som eleverna har rätt till och som samhället betalar för.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

36. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 17 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 8 samt avslår motionerna

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 3 och 8 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 8, 9 och 11.

Ställningstagande

Vinstdrivande skolor etablerar sig där de har bäst marknadsutsikter. Dessutom har dessa skolor ett intresse av att driva upp elevernas betyg i förhoppning om att locka till sig fler elever, vilket leder till betygsinflation och ökad segregation. Offentligt drivna skolor är däremot skyldiga att erbjuda alla elever utbildning, även barn med särskilda behov och barn vars tidigare skolor har försatts i konkurs. Vinstintresset innebär också ett resursslöseri, dels genom att vinster plockas ut från den skolpeng som egentligen är till för undervisningen – dessa vinster har ofta förts ut ur landet till skatteparadis – dels genom att de ökande skillnaderna mellan skolor har skapat ett stort behov av kontroll och granskning, vilket leder till ökade kostnader för kommunerna och staten.

Demokratiskt fattade beslut och behovsbedömning bör vara grunden för nyetablering av skolor, så att inte skattemedel slösas bort på överetablering. Skattemedel ska enbart kunna användas till den verksamhet som de är avsedda för, och det ska inte finnas incitament att bedriva verksamheten på något annat

sätt eller med andra mål än alla elevers lika rätt till kunskap. Därför bör regeringen återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten och marknadsstyrningen i skolan, förskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Regeringen bör också skyndsamt återkomma med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationer såsom ideella föreningar, stiftelser och kooperativ får driva fristående skolor, förskolor, vuxenutbildning och fritidshem. Enbart ett beslut om vinstförbud löser dock inte dagens problem. Skolkoncerner kan enkelt föra över pengar till andra bolag inom koncernen och de kan även se till att föra över stora belopp till andra närstående bolag utanför koncernen genom att fakturera för diverse tjänster.

De senaste åren har vi i medierna kunnat ta del av uppgifter om skolkoncerner som har använt skolpengen för att köpa skärgårdstomter och våffelstugor eller för att sponsra innebandylag samtidigt som det har rapporterats om stora brister i dessa verksamheter. Även Skolinspektionen har i sin årsrapport för 2022 lyft att avsaknaden av reglering av vad skolpengen ska användas till gör att de inte kan agera om en huvudman med stora kvalitetsbrister i skolverksamheten samtidigt använder delar av skolpengen exempelvis till annat slags verksamhet inom ett företag eller till vinstuttag. För Vänsterpartiet är det oacceptabelt att offentliga medel ämnade åt skolan försvinner från skolan. Därför bör regeringen utreda införandet av en begränsning där offentliga medel avsedda för skolan såsom skolpeng enbart får användas till verksamhet som kan härledas till skolverksamheten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

37. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 17 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 3 och 8 samt avslår motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 8 samt

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 8, 9 och 11.

Ställningstagande

Skolans syfte ska alltid ska vara utbildning – aldrig vinst. Därför hör aktiebolag med vinstsyfte inte hemma i skolan. Marknadsskolan har skapat en

ny logik kring utbildningssektorn som inte ändrar villkoren bara för de skolor som är vinstutdelande, utan också för andra fristående skolor och kommunala skolor. Om vi vill skapa ett samhälle som håller ihop måste skolan bli en del av lösningen, och inte något som ökar skillnaderna mellan grupper i samhället. Marknadsskolan har försvårat arbetssituationen för rektorer och lärare eftersom den har gjort elever till intäkter och föräldrar till kunder. Dessutom har vi en utveckling mot större och större detaljreglering av skolan för att vissa skolbolag inte ska kunna skära ned på kvaliteten för mycket för att göra större vinst. Det drabbar lärarna eftersom det ökar på den administrativa bördan och krymper deras professionella utrymme till det som är lätt att mäta och jämföra.

Miljöpartiet har alltid välkomnat fristående skolor som drivs utan vinstsyfte, utifrån alternativ pedagogik eller som lokala, mindre skolor. Förväntningarna på att all utbildning bedrivs på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, av utbildade lärare som har tillräcklig tid med sina elever, gäller på samma sätt för alla skolor. Det är stor skillnad på att driva en skola med elevens bästa i fokus, och att driva den i syfte att dela ut vinst. Sverige har hundratals idéburna skolor som har helt andra förutsättningar för sin verksamhet än vad vinstutdelande skolor har. Det är aktörer som inte försöker bli av med elever som är dyrare att undervisa för att spara pengar. Det är skillnad på att driva en skola för elevernas skull eller för aktieägarnas skull.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

38. Förbud mot vinstuttag, punkt 18 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 6 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1 och

avslår motionerna

2023/24:1046 av Azra Muranovic m.fl. (S),

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 1 och

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 40.

Ställningstagande

Vi är med rätta stolta över välfärden i vårt land. Den generella välfärden är den starkaste omfördelande kraft som finns. Den gör Sverige rättvist och unikt.

Men marknadsexperimenten i skolan har gått för långt. Den svenska marknadsskolan är världsunik med att tillåta obegränsade vinster på våra gemensamma medel. Drivkraften att tjäna pengar har fått stå i centrum, i stället för dem som välfärden är till för. Marknadsskolan leder till att resurserna till skolan inte används effektivt. Möjligheten att göra vinst i skolan skapar incitament för oseriösa aktörer att söka sig till skolväsendet. Skattepengar används till expansion och uppköp och delas ut till riskkapitalbolagens aktieägare, i stället för att användas till skolböcker och till fler anställda lärare. Skolor ska fokusera på barnens lärande – inte på vinstjakt. Vi vill stoppa vinsterna i skolan och vi har en majoritet av svenska folket med oss. Vi vill fortsatt ha friskolor, valmöjligheter och skolval – men i svensk skola ska fokus vara på kunskap och bildning, inte vinstjakt. Det är hög tid att förbjuda de vinstutdelande aktiebolagsskolorna och få bort marknadslogiken ur skolan. Vi föreslår därför att vinstuttag ur skolan ska förbjudas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

39. Förbud mot vinstuttag, punkt 18 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 40 och avslår motionerna

2023/24:1046 av Azra Muranovic m.fl. (S),

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 1,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 6 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Det bör vid kvalitetsbrister införas ett förbud mot vinstutdelning och andra sätt att föra över kapital till ägarna. Att ha marginaler för att kunna hantera oförutsägbara händelser i verksamheten är viktigt för såväl kommunala som fristående skolor. Överskott kan återinvesteras i verksamheten, men målet om vinst får inte gå utöver verksamhetens kvalitet. Därför behövs tydliga definitioner av kvalitet och av oacceptabla kvalitetsbrister. Vi vill att det ska vara omöjligt att ta ut vinst eller på annat sätt föra över kapital till ägarna från skolor med stora kvalitetsbrister. För enskilda huvudmän som fått anmärkningar eller beslut om åtgärder ska utdelning av vinst vara omöjligt tills bristerna är åtgärdade och godkända av Skolinspektionen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

40. Vinstjakten, punkt 19 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 50 och avslår motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

De senaste åren har flera avarter uppdagats där vinstdrivande skolföretag använder yrkes- och lärlingsutbildningar för att tjäna pengar på det svenska skolsystemet. En del skolföretag har bedrivit naturbruksgymnasium utan djur, andra har hänvisat el-elever att praktisera på en städfirma. Ersättningen till skolföretag för elever som läser en yrkesinriktad utbildning är ofta flera gånger högre än för elever som läser teoretiska utbildningar. Detta beror på att dessa friskolor kompenseras för att de exempelvis behöver hästar, stall eller utrustning i undervisningen. Yrkesutbildningar, i synnerhet gymnasiala lärlingsutbildningar, har blivit en lukrativ utbildningsverksamhet för vinstdrivande skolföretag eftersom skolföretagen då både kan skära ned på kostnaderna för utbildningsmiljöer och lokaler när eleverna är ute på praktik och får ett extra statsbidrag för lärlingsinriktningen.

Vi kräver att det görs insatser för att säkerställa kvaliteten på undervisningen på yrkesinriktade utbildningar. Det behöver tillsättas en utredning om hur vinstjakten kan stoppas och kvaliteten säkerställas inom yrkes- och lärlingsutbildningarna. Utredningen ska genomlys överkompensationen till friskolor och hur skolföretag kan tvingas att leverera den utbildning som eleverna har rätt till och som samhället betalar för.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

41. Vinstjakten, punkt 19 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 50.

Ställningstagande

Vinstdrivande skolor etablerar sig där de har bäst marknadsutsikter. Dessutom har dessa skolor ett intresse av att driva upp elevernas betyg i förhoppningen om att locka till sig fler elever. Det leder till betygsinflation och ökad segregation. Offentligt drivna skolor är däremot skyldiga att erbjuda alla elever utbildning, även barn med särskilda behov och barn vars tidigare skolor har försatts i konkurs. Vinstintresset innebär också ett resursslöseri, dels genom att vinster plockas ut från den skolpeng som egentligen är till för undervisningen, dels genom att de ökande skillnaderna mellan skolor har skapat ett stort behov av kontroll och granskning, vilket leder till ökade kostnader för kommunerna och staten.

Demokratiskt fattade beslut och behovsbedömning bör vara grunden för nyetablering av skolor. Skattemedel ska inte slösas bort på överetablering. Skattemedel ska enbart kunna användas till den verksamhet som de är avsedda för, och det ska inte finnas incitament att bedriva en verksamhet på något annat sätt eller med andra mål än alla elevers lika rätt till kunskap.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

42. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 20 (S)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S),
Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7 och

avslår motionerna

2023/24:1073 av Anna Wallentheim (S) och

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Religiös påverkan hör inte hemma i skolan. Alla skolor i Sverige ska vara bra skolor, med fokus på kunskap och bildning – inte religiös påverkan. Ändå vet vi från bl.a. Säkerhetspolisen att det har förekommit kopplingar mellan exempelvis skolverksamhet och den våldsbejakande islamistiska miljön. Det är helt oacceptabelt. I regeringsställning tog den socialdemokratiska ledda regeringen initiativ till att det infördes tydligare krav och skärpta regler för religiösa friskolor. Men vi anser att det inte räcker. Därför vill vi att det införs ett förbud mot religiösa friskolor. Hänsyn ska dock tas till de internationella åtaganden som Sverige har ingått och nationella minoriteters förutsättningar att bibehålla och utveckla sin kultur.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

43. Offentlighetsprincipen i fristående skolor, punkt 21 (S, V, C, MP)

av Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Anders Ådahl (C), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S) och Paula Örn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9,

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 4,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 37 och

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Att friskolor inte omfattas av offentlighetsprincipen är orimligt. Offentlighetsprincipen är en central del i den svenska demokratin och rättsordningen och bör omfatta alla skolor. Den innebär bl.a. att allmänheten och medierna har rätt till insyn i och tillgång till information om statens och kommunernas verksamhet. Skolan är en samhällsbärande verksamhet och något av det viktigaste vi har i svensk välfärd. Därför är det också helt avgörande att svenska folket ska ha rätt och möjligheter att eftersöka och ta del av information om hur offentliga medel används vare sig det handlar om

kommunala skolor eller friskolor. Att uppgifter om hur en skola drivs betraktas som affärshemligheter innebär att det i praktiken är omöjligt för föräldrar och elever att göra välgrundade val. Det utgör inte en bra grund för ett seriöst skolväsen.

Både förhållanden och missförhållanden måste kunna granskas i offentlig verksamhet, även om den är privat bedriven. Detta är helt avgörande för att det ska gå att stärka välfärden i framtiden. Att vissa friskolor skulle vara små och därför ha svårt att hantera offentlighetsprincipen håller inte som argument. Det finns små skolor med kommunala huvudmän som redan i dag lyder under offentlighetsprincipen. Och statliga myndigheter som är mindre än de minsta friskolorna omfattas även de av offentlighetsprincipen. Insynen och transparensen måste öka, och därför vill vi att offentlighetsprincipen även ska omfatta alla friskolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

44. Ansvaret för tillsynen, punkt 22 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:463 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 33 och 39.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att Skolinspektionen även ska ansvara för att hantera kränkningar i skolan enligt diskrimineringsgrunderna enligt betänkandet Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79).

Flera tidigare utredningar har föreslagit att Skolinspektionen även ska ansvara för att hantera kränkningar i skolan enligt diskrimineringsgrunderna (SOU 2010:99: Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan, SOU 2014:41: Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering, och SOU 2016:87 Bättre skydd mot diskriminering). Liknande förslag återfinns i SOU 2020:79. Trots att utredning efter utredning konstaterat att den nuvarande ordningen inte fungerar och att Skolinspektionen både har mer muskler och mer resurser att vidta åtgärder och sanktioner, har regeringen ännu inte kommit till skott. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma med förslag på hur problemet ska hanteras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

45. Ansvaret för tillsynen, punkt 22 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 33 och 39 samt avslår motion

2023/24:463 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Det måste bli tydligare för elever, huvudmän och skolmyndigheter vad som krävs för en undervisningsmiljö av hög kvalitet och därför bör yrkesprogrammets styrdokument, såsom examensmålen, ses över. Skolinspektionen måste också skärpa sin tillsyn för att säkerställa att skolor har ändamålsenliga lokaler, maskiner och annan utrustning.

Möjligheten för Skolinspektionen att ta över tillsynen av förskolan från kommunerna bör utredas för att säkerställa likvärdig kvalitet och insyn i hela landet. Elever har rätt till undervisning av god kvalitet. Skolor som underpresterar eller uppvisar allvarliga brister ska lättare kunna stängas. Det gäller oavsett huvudman. Skolinspektionen har en viktig roll i att kontrollera skolans kvalitet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

46. Skolinspektionens sanktionsmöjligheter, punkt 23 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 och avslår motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 41 och 43 samt 2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

I vissa fall kan huvudmän som fått förelägganden från Skolinspektionen som avser omfattande brister även välja att använda delar av skolpengen till annat än skolverksamheten, exempelvis till andra verksamheter inom ett företag. Det är viktigt att de pengar staten betalar till skolverksamhet också går till det. Det är också viktigt att huvudmännen kan upprätthålla en god kvalitet i verksamheten baserat på skolpengen innan de får riktade statsbidrag till kvalitetshöjande insatser. Regeringen bör därför utreda möjligheten för Skolinspektionen att som sanktionsåtgärd vid konstaterade brister informera och uppmana Skolverket att hålla inne eller neka riktade statsbidrag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

47. Skolinspektionens sanktionsmöjligheter, punkt 23 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 41 och 43 samt

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 5 och avslår motion

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Det behöver införas sanktionsavgifter som ett komplement till vite som åtgärd för skolor som missköter sig. Det ska vara ett ytterligare verktyg för Skolinspektionen när en skola har uppenbara brister. I dag kan en skola tilldelas ett vite för att eleverna inte fått den undervisning de har rätt till. Om skolan eller inriktningen som haft problem läggs ned försvinner vitet. Det innebär att en huvudman år efter år kan tjäna pengar på att leverera en undermålig produkt, och när det upptäcks komma undan vitet. Det är inte rimligt och skapar dåliga incitament. Fusk måste straffas. Därför bör Skolinspektionen få rätt att dela ut sanktionsavgifter som ska betalas direkt oavsett förskolors och skolors framtida agerande.

Elever i både grundskolan och gymnasiet har oavsett huvudman rätt till en miniminivå av undervisning genom en garanterad undervisningstid. En viss mängd undervisningstid är nödvändig för att ge goda och likvärdiga förutsättningar för lärande. Ändå har Skolinspektionen konstaterat att många elever inte får den undervisningstid de har rätt till. Skolinspektionen ska därför kunna åläggas huvudmän som inte har erbjudit tillräckligt med undervisning att

skyndsamt se till att eleverna får den undervisning de har rätt till, antingen genom egen undervisning eller hos en annan part. Därtill ska kraftfulla sanktionsavgifter kunna delas ut.

Våld i unga relationer är inte ovanligt. Mäns våld mot kvinnor börjar ofta med killars våld mot tjejer. För att bryta våldsspiralen tidigt och skydda den utsatte, krävs det tidiga åtgärder. Skolorna ska därför arbeta proaktivt. Det behövs en bred satsning på kompetens för skolpersonalen för att öka kunskapen om ungas relationer. Skolinspektionen ska kunna utfärda vite till de skolor som inte agerar mot strukturella sexuella trakasserier, mobbing eller andra brott som kränker elevers trygghet. Det är viktigt att skolan agerar när brott begås i skolmiljön, inte minst nu när ungdomskriminaliteten ökar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

48. It i skolan, punkt 24 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 och avslår motionerna

2023/24:1493 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 22,

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 49 och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi önskar att nationella riktlinjer fastslås som innebär att digitala verktyg helt tas bort för årskurs F3, att datorsalarna och datorvagnar används i undervisningen i stället för personliga datorer och paddor i årskurs 4–6 och att dessa datorer används när det skänker mervärde för inläringen och vid examination. När elever erhåller personliga datorer i åk 7–9 ska det utgöra ett komplement och inte ersätta fysiska läroböcker i varje ämne. Det är även lämpligt att det tas fram ett nationellt nätverk med hög säkerhet och robusta filter och brandväggar så att datorerna endast används som arbetsredskap och inget annat. Sveriges alla grundskolor ska därefter uppmanas att använda detta nationella nätverk, vilket även kommer att sänka kostnaderna. Regeringen borde i sitt arbete överväga att ta fram nationella riktlinjer i årskurs F–9 för digitalisering och datoranvändning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

49. It i skolan, punkt 24 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 49 och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8 och
avslår motionerna

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4,

2023/24:1493 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S) och

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 22.

Ställningstagande

Lärarnas och rektorernas administration behöver minskas genom smarta digitala system. Det ska vara enkelt att vara rektor och det behöver skapas förutsättningar för detta. Den byråkratiska och administrativa kontrollen av rektorerna behöver minska. En sådan del är att rektorn rapporterar in uppgifter till både sin huvudman och skolmyndigheterna. För att lätta på den administrativa arbetsbördan ska det säkerställas att det finns system med gemensamma standarder. Särskilt viktigt är det med digitala system för elevuppföljningar som ska underlätta för rektorn och inte bli ytterligare en uppgift. Varje uppgift ska bara behöva lämnas en gång, på ett ställe. Detta måste vara målet för all administration i skolan för både lärare och rektorer.

Det behöver också säkerställas att barn och unga i skolan har en trygg internetmiljö. En trygg internetmiljö är en angelägen fråga. Centerpartiet har länge varit tydliga med att det behöver införas porrfilter i datorerna på landets samtliga förskolor och skolor. Europarådet har nyligen utfärdat en stark rekommendation till medlemsländerna om att alla digitala enheter bör ha filter för att skydda Europas barn från att exponeras för porr. Det är många kommuner som har följt rekommendationen och det arbetet bör fortgå. Allt fler barn och unga utsätts för olika typer av trakasserier på internet. Här är det viktigt att skolan såväl som andra samhällsfunktioner verkar för att barn och unga i Sverige ska ha en trygg internetmiljö. Att skapa respektfulla miljöer handlar om hur elever behandlar varandra i skolans vardag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

50. It i skolan, punkt 24 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 22 och avslår motionerna

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4,

2023/24:1493 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 49 och

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Det är av yttersta vikt att digitaliseringen är baserad på forskning och beprövad erfarenhet och att beslut om det pedagogiska arbetet fattas av kompetenta medarbetare. Digitaliseringen lägger ett nytt raster över samhället och utbildningen. Vi ska dock inte tappa grunden i den pedagogiska verksamheten och den kunskap som redan finns om barns utveckling och inläring när vi samtidigt tar oss an framtidens kunskapsutveckling med de förutsättningarna. Sverige som land behöver en strategi för hur vi tar oss an digitaliseringen av skolväsendet på ett ansvarsfullt sätt som stärker Sverige och oss som lever här nu och i framtiden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

51. Särskilda undervisningsformer, punkt 25 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 22, 45 och 46.

Ställningstagande

Rektorer och lärare behöver fler verktyg och flexibla regler för att stödja elever och stävja skolfrånvaro. Under coronapandemin, som innebar

distansstudier för många elever på gymnasiet och även på högskolan, var det vissa elevgrupper som fick ökad närvaro i skolan. Då gjordes en tillfällig regellättnad. Det gjordes också en lagändring 2022 som skulle möjliggöra för skolor att ansöka om att anordna distansundervisning inom ramen för särskilt stöd. Av över 100 ansökningar som inkommit till Skolinspektionen har ännu ingen skola fått godkänt. Skolinspektionen hänvisar till att skolorna inte har kunnat redogöra för hur kvaliteten i undervisningen ska kunna garanteras. Det är bra att det ställs höga krav på närvaro och undervisningskvalitet, men tröskeln för att snabbt sätta in och anpassa insatser för att inkludera elever under skoldagen måste vara lägre. Därför vill vi att rektorn ska kunna ta beslut om att lärare ska få distansundervisa elever med skolfrånvaro inom ramen för särskilt stöd och att det ska anmälas till Skolinspektionen när det används.

Det bör också möjliggöras för små skolor att använda fjärr- och distansundervisning. Behöriga lärare är en bristvara och i små kommuner är det allt svårare att höja behörigheten. Därför behöver det finnas andra vägar för att möta små skolors behov. En sådan är att lätta upp regelverket för fjärr- och distansundervisning.

Vidare bör det möjliggöras för skolor att hyra lärare av en annan huvudman eller skolenhet när det råder lärarbrist. Det ska alltså vara möjligt att låna lärare hos andra huvudmän så att en liten landsbygdsskola kan använda en engelsklärare från den kommunala skolan i centralorten. Detta skulle öka tillgången till legitimerade lärare i små skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklad, punkt 26 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisst (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU5. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklad, punkt 26 (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU5. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklad, punkt 26 (C)

Anders Ådahl (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkande 2022/23:UbU5. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:337 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell digital plattform för gymnasieskolan där de bästa pedagogerna går igenom olika moment i gymnasieskolans läroplan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:366 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga ett förbud mot konfessionell inriktning inom pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:367 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde beakta värdet av förskoleklassen som övergång mellan förskola och grundskola och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga en ordning där elever ska ha erhållit kunskaper att klara nästa årskurs innan de fortsätter i nästföljande klass och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att införa årskursvis indelning av timplanen i matematik och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att införa allmän och särskild kurs i matematik, svenska och engelska fr.o.m. årskurs 7 och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde värna förekomsten av läxor och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde överväga riktade insatser mot skolor i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga rätten till hemundervisning till skydd för särskilt sårbara personer vid extraordinära händelser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:368 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att svensk gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning ska få ett statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:370 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde sträva mot att fullt ut implementera statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga statligt övertagande av dysfunktionella skolor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga nationella riktlinjer i årskurs F–9 avseende digitalisering och datoranvändning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa Barn- och elevombudet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta värdet av att en huvudman som ansöker om tillstånd att bedriva förskola, skola och fritidshem med konfessionell inriktning även anmäler vilken konfessionell inriktning det avser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att tillsätta en utredning som utvärderar enhetsskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:443 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skola och utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:463 av Tony Haddou m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att Skolinspektionen även ska ansvara för att hantera kränkningar i skolan enligt diskrimineringsgrunderna, i enlighet med Effektivare tillsyn

över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79), och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:781 av Jonathan Svensson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förändra formuleringar i skollagen så att inga enstaka inslag medför s.k. obetydliga kostnader för grundskolans elever och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:815 av Jonathan Svensson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska ha veto vid utökning och nyetablering av friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:853 av Ulrika Heindorff (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka ämnet idrott och hälsa i grundskolan och på gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:990 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten och marknadsstyrningen i skolan, förskolan och den kommunala vuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationer som ideella föreningar, stiftelser och kooperativ får driva fristående skolor, förskolor, vuxenutbildning och fritidshem och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola relativt nära hemmet men även bör ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje fall av särskilda önskemål ska beslutas av skolledningen för mottagande skola i samråd med vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur skolpengssystemet kan ersättas med en

- finansieringsmodell som bättre gynnar alla skolor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur skolpliktsavdraget kan återinföras för en mer rättvis fördelning av resurserna till skolan och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda införandet av en begränsning där offentliga medel avsedda för skolan såsom skolpeng enbart får användas till verksamhet som kan härledas till skolverksamheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att offentlighetsprincipen införs i fristående skolor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om det i ägar- och ledningsprövningen ska inkluderas krav på att vilseledande marknadsföring inte får förekomma, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten för Skolinspektionen att som sanktionsåtgärd vid konstaterade brister informera och uppmana Skolverket att hålla inne eller neka riktade statsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att förändra skollagen så att alla gymnasieelever säkras rätten till avgiftsfria och näringsrika skolmåltider, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att utreda möjligheten att i skollagen ge gymnasieelever rätt till skolskjuts och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om det är möjligt att införa ett tak för klassernas storlek där undantag medges endast om synnerliga skäl föreligger såsom långt avstånd till alternativ skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:993 av Jessica Wetterling m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att flytta ansvaret för Sameskolstyrelsen till Sametinget och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1007 av Gunilla Carlsson och Dzenan Cisija (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och se över utbetalningar till fristående skolverksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1027 av Adrian Magnusson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kommunal vetorätt vid friskoleetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1046 av Azra Muranovic m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vinstuttag ur skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1049 av Roland Utbult (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja tekniska lösningar för att i möjligaste mån förhindra åtkomsten till pornografi för barn och unga i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1066 av Tomas Eneroth (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att begränsa den fria etableringsrätten för fristående grundskolor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överkompensationen till friskolor i skolpengen ska avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1073 av Anna Wallentheim (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1229 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge skolhuvudmännen möjlighet att köpa in pedagogiska tjänster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet ämnen som fjärrundervisning tillåts i och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1316 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera de försök som görs med skolfrukost och överväga potentialen i att införa skolfrukost ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1476 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten att utreda avgifter kopplade till specialkost av medicinska skäl och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1493 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta ett högnivåforum kring digital spetskompetens och digital utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1551 av Åsa Eriksson och Eva Lindh (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över skollagen gällande utbildningskostnader för barn med skyddad identitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1573 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att barn som är berättigade till skolskjuts får denna anpassad efter vistelse på fritidshem och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1575 av Mattias Vepsä (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga skollagen så att skolan blir kostnadsfri, dvs. så att möjligheten att ta ut s.k. obetydliga kostnader av barn och vårdnadshavare tas bort, och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nyttan av samverkan med exempelvis fritidsbankerna för att göra idrott och fritid möjlig för alla och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1675 av Azadeh Rojhan och Alexandra Völker (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för kommunala skolor att tillämpa syskonförtur som urvalsgrund vid placering av elever och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1892 av Julia Kronlid och Aron Emilsson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att bevara, värna och stödja Sveriges kristna friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1896 av Yasmine Bladelius (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förtydliga skollagen så att skolan blir kostnadsfri, dvs. så att möjligheten att ta ut s.k. obetydliga kostnader av barn och vårdnadshavare tas bort, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1931 av Amalia Rud Pedersen och Dzenan Cisija (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att det ska vara obligatoriskt för alla gymnasieskolor att servera avgiftsfri skollunch och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1946 av Yasmine Bladelius (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna att införa gratis skolfrukost och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1985 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att alla kommuner ska ombesörja skolskjuts till och från fritis för barn inom anpassad grundskola och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2050 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vinstuttag ur svensk skola och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot konfessionella skolor, förskolor och fritidshem och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kösystemet till friskolor för att skapa ett reellt skolval på lika villkor för alla elever och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett kommunalt veto mot friskoleetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2245 av Johanna Rantsi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att överföra tillsynen över förskolor och pedagogisk omsorg från kommuner till Skolinspektionen för en likvärdig kvalitetskontroll och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för Skolverket att ta över ansvaret för tillståndsgivning för fristående förskolor och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2290 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med omedelbar verkan införa ett stopp för nyetablering av muslimska friskolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot muslimska friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2297 av Lars Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillsynen av landets fristående förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en jämlik skola för alla och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om marknadsskolan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omedelbart återinföra offentlighetsprincipen för alla skolor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolpengssystemet måste göras om så att de kommunala skolorna kompenseras för det lagstadgade ansvar de har, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot vinstutdelande aktiebolagsskolor och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om idéburna friskolor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningens kvalitet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka skolsegregationen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gemensamt skolval och förbud mot kötid som urvalsgrund och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för ansvarsfull digitalisering av skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frukost och lunch i skolan och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar på skolor i glesbygder och skärgårdar och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla barn, oavsett kön och könsidentitet, ska mötas med höga förväntningar och erbjudas möjligheter att utvecklas i sina studier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundskoleutbildningen ska vara obligatorisk för asylsökande barn, barn som saknar uppehållstillstånd och barn med tillfälligt uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverken för skolskjuts bör ses över i syfte att säkerställa tillgången för fler elever och för att i högre grad omfatta även fristående skolor och elever vars närmaste skola ligger i grannkommunen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2482 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förändring av läsåret i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en ny modell för skolpengen oavsett skolhuvudman med en fast

- grundpeng per skola och en rörlig elevpeng och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att minska antalet riktade statsbidrag inom skolväsendet och att införa ett sektorsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en gräns för antal skolbyten per läsår i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tilläggsbeloppen bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla elever i grund- och gymnasieskolan ska mötas av höga förväntningar och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att införa kontinuerliga digitala kunskapsmätningar i skolan som stöd för bedömning av elevernas progression och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektor ska ha rätt att besluta om distansundervisning inom ramen för särskilt stöd och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att kartlägga klasstorlekar och tillkännager detta för regeringen.
 33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynen av yrkesprogrammen bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
 35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett obligatoriskt och gemensamt skolval cirka ett år innan skolstart inom grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
 36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa möjligheten att använda kö som urval vid val av skola och tillkännager detta för regeringen.
 37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlighetsprincipen ska införas för fristående förskolor och skolor, för att säkerställa öppenhet och insyn, och tillkännager detta för regeringen.
 39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att Skolinspektionen tar över tillsynen av förskolan och tillkännager detta för regeringen.
 40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det vid kvalitetsbrister införs ett förbud mot vinstutdelning och andra sätt för överföring av kapital till ägarna och tillkännager detta för regeringen.
 41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa sanktionsavgifter som komplement till vite som åtgärd för skolor som missköter sig och tillkännager detta för regeringen.

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraven vid tillståndsprocessen för fristående skolor bör anpassas efter driftsform och skolstorlek och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolhuvudmän som inte har erbjudit elever tillräckligt med undervisningstid ska kompensera eleverna skyndsamt för den undervisning eleverna har rätt till samt kunna åläggas sanktionsavgifter och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skärpt kontroll av utländskt ägandeskap av skolor och att Skolinspektionen får rätt att neka tillstånd på säkerhetspolitiska grunder och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för små skolor att använda fjärr- och distansundervisning och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för skolor att hyra lärare av annan huvudman eller skolenhet när det råder lärarbrist och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en bred genomlysning av skollagen för att små skolor ska kunna utvecklas på bättre villkor bör utföras och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stärka finansiering av små skolor och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärarnas och rektorernas administration ska minskas genom smarta digitala system och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2489 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en jämlik skola ger alla elever bättre förutsättningar att lyckas och är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för Skolinspektionen att dela ut vite mot skolor som inte agerar tillräckligt vid brott mellan elever i skolmiljö och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att barn och unga i skolan har en trygg internetmiljö, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om Skolverket kan ges i uppdrag att förtydliga studiematerial för lärare i sin vägledning av elever online och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2515 av Camilla Brodin (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga skollagen så att grundskola och kulturskola ska kunna samplanera kulturskolan under skoltid utan att inkräkta på undervisningstid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pojkar och flickor ska mötas med samma höga förväntningar i skolan och erbjudas samma möjligheter att utvecklas och lyckas i sina studier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vinstuttag i skolan ska förbjudas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen utan dröjsmål utifrån befintliga beredningsunderlag ska lägga fram förslag för att skolpengen ska sluta överkompensera friskolor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett gemensamt offentligt administrerat skolvalssystem, där alla väljer skola inom samma tidsperiod, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kötid som urvalskriterium till friskolorna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska ha veto vid ansökningar om friskoleetableringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlighetsprincipen även ska omfatta friskolor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda ett stopp för skolpengsflykt från kommunerna så att de resurser kommuner avsatt till skolan inte flyttas över till andra kommuner eller länder och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) återigen måste få ett tydligt uppdrag att utreda hur ett vinstförbud i skolan ska genomföras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett vinstförbud ska utredas och därefter införas även på förskolans område och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att huvudmän ska verka för att uppnå en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs ett ökat statligt ansvar också för en mer likvärdig gymnasieskola och att medel för ökad likvärdighet på sikt också bör omfatta gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket ska få ett tydligt uppdrag att fortsätta utveckla kvalitetsdialogerna med fler regionala kontor runt om i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att göra mer för att skolorna med allra tuffast förutsättningar får fler lärare och mindre klasser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja pojkars skolresultat och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur skolplikten kan förlängas och gymnasieskolan bli obligatorisk och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att kunskapsbidraget, tidigare kallat likvärdighetsbidraget, ska fortsätta att ha en fördelningsprofil som syftar till att öka skolans likvärdighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att alla elever får rätt stöd i rätt tid genom att rikta mer resurser mot tidiga insatser och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur vinstjakten kan stoppas och kvaliteten säkerställas inom yrkes- och lärlingsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2712 av Julia Kronlid (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn av skollagen så att alla barn oavsett kommun ska få rätt till skolskjuts till resursskolor och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
26. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:337	Helena Gellerman (L)	
2023/24:366	Patrick Reslow m.fl. (SD)	19
2023/24:367	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1, 11, 12, 15 och 25
2023/24:368	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1
2023/24:370	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1, 2, 8 och 11
2023/24:435	Daniel Riazat m.fl. (V)	5
2023/24:443	Tobias Andersson m.fl. (SD)	2
2023/24:1049	Roland Utbult (KD)	2
2023/24:1229	Martina Johansson (C)	1 och 2
2023/24:1476	Markus Wiechel och Alexander Christiansson ³ (båda SD)	
2023/24:1575	Mattias Vepsä (S)	1
2023/24:1675	Azadeh Rojhan och Alexandra Völker (båda S)	
2023/24:1892	Julia Kronlid och Aron Emilsson (båda SD)	3
2023/24:1896	Yasmine Bladelius (S)	
2023/24:2050	Kristoffer Lindberg m.fl. (S)	3
2023/24:2245	Johanna Rantsi (M)	1 och 2
2023/24:2290	Richard Jomshof (SD)	1–3
2023/24:2297	Lars Johnsson (M)	
2023/24:2482	Muharrem Demirok m.fl. (C)	12
2023/24:2489	Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)	9
2023/24:2515	Camilla Brodin (KD)	